

TORSDAG 3 NOVEMBER. NR 44/2016

KCSA läggs ner i radikalt förslag

Sidan 6

Premiär för techno-mässan

Sidan 7

Trivs inte i trånga korridorer

Sidan 2

Allhelgona

Sidan 15

Måste kyrkan jordfästa alla?

Allt fler icke-medlemmar får en kyrklig jordfästning, ofta på anhörigas begäran. Vem ska betala för den?

Sidan 4

Feststämning när påven landade Sidan 5

Har du en hjärna av glas eller av modellera?

Sidan 10

Twist om Tempelberget

Sidan 8

Ledarskap nytt tema för Sjödin

Sidan 13

Kosmopolit med öra för vildmarken

Sidan 12

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Fem hundra år nära Luther

KP IHELGEN sparkade reformationsåret med anledning av Martin Luthers tesar igång på allvar. Det inleddes med en gudstjänst i Åbo domkyrka, med både den allmänna gudstjänstfirande församlingen och inbjudna gäster. Med var också, i den ekumeniska anda som genomsyrar märkesåret, bland annat den ortodoxa och katolska kyrkans representanter. Biskopen i Åbo stift Kaarlo Kalliala lyfte i sin predikan fram förhållandet mellan kejsare och Gud. Ge åt kejsaren det som tillhör kejsaren och åt Gud det som tillhör Gud, lydde Jesus uppmaning till de skrifflärda som ville snärja honom till att antingen bli anklagad för gudsförakt eller myndighetsuppror.

Kalliala töjde bibelordets språkdräkt till en modernare variant, kompletterad med det dubbla kärleksbudet: Ge åt samhället det som tillhör samhället, åt Gud det som tillhör Gud och åt människan det som tillhör människan. Ibland sammanfaller dessa och samverkar. I många fall har tanken på människans bästa gått hand i hand med samhällets bästa. Och lutherdomen susar genom det finländska samhällsbyggets artärer, enligt Kalliala som en av grundstenarna för såväl Finland, som det finska språket – med hänvisning till bibelöversättaren Mikael Agricola. Målet, att ingen människa ska lämnas ensam i nöd, har rimmat väl både med den sociala välfärdsstatens etos och den kristna tron. Men ibland skär det sig. Och då gäller det att vara klar över vad som hör vart.

HÄR GÅR tanken osökt till ärkebiskop emeritus John Vikström och den nyutkomna biografi som Gustav Björkstrand skrivit. Vikström uppehöll sig tidvis i sina tal vid den lutherska regementsläran och hitade poänger i att hålla skiljevägarna mellan det andliga och världsliga regementet intakta. Visserligen verkar Gud i bägge. Medborgare och kristna rör sig över gränserna och förenar dem i sin person, var och en på sitt sätt. Men det som går snett är när och om någon gör anspråk på att förena dem i kollektiv, till exempel så att Gud blir garanten för ett visst parti – något som i Vikströms fall syntes i hans restriktiva hållning till Finlands Kristliga förbund. Hans åsikter skar sig med rörelsen, som gärna hade involverat hela kyrkan i sin verksamhet. Det blir illa, menade han, om pastorskanslierna blir liktydiga med partiets lokalkanslier. Lika illa om kyrkan i människors ögon likställs med ett visst parti och dess ställningstaganden. Gud har ingen partifärg. Att han hade en poäng är tydligt. Folk gör egna tjuvkopplingar ändå: det syns inte minst i hur reaktionen på Päivi Räsänsens partipolitiska utspel i teve blev något som kyrkan oförskyllt fick betala för för några år sedan.

INTEGRITET TROTS närhet gör att kyrkan kan vara den röst som talar när andra borde, men tiger. Det är den som hörs när kyrkklockor ringer för Aleppo, i en aktion som föddes spontant och spreds långt utanför landets gränser. Då talar evangelium. Det är den kraft som författaren Jari Tervo kände igen, när han i en saftig tweet utnämnde kyrkan till republikens för tillfället radikalaste aktör.

”Integritet trots närhet gör att kyrkan kan vara den röst som talar när andra borde, men tiger.”

PROFILEN: MARGITA LUKKARINEN

”Vi var inte bara politiker eller kvinnostridskämpar. Vi var människor i församlingen som trodde på samma saker som våra motståndare gjorde.”

Vågar hoppa, vågar landa

Hon har ofta fattat drastiska beslut i livet, men tillförsikten har präglat hennes tillvaro.

– Jag har litat på att jag landar där jag ska. Och de gånger jag inte landat snyggt har det också haft en betydelse, säger Margita Lukkarinen.

TEXT OCH FOTO: CHRISTA MICKELSSON

De sista höstlöven faller i Karleby centrum. Margita Lukkarinen flyttade för en månad sedan från ett hundra år gammalt hus till en lägenhet i stan.

– Här har jag mina rötter, säger hon och berättar om den harmoniska uppväxten på Kyrkbacken, dit hon flyttade när hon var bara några år gammal.

Hemma fick hon en jordnära krisen fostran.

– Jag blev inte slagen med Bibeln i huvudet men fick lära mig vad som är rätt och vad som är fel, att bry mig om andra och se det goda och det positiva. Det har präglat hela min person. Jag har svårt med människor som närmar sig saker via problem.

Att hon alltid sett möjligheter i stället för bekymmer har präglat också hennes yrkesliv. Många gånger har hon gjort drastiska val i karriären. Som när hon grundade ett eget företag, och när hon sålde det. Och nu senast, när hon blev VD för en organisation med inre stridigheter, trots att många avrådde henne.

– Jag har burit med mig tron att livet bär. Jag har vågat hoppa, många gånger, och litat på att jag landar, och landar väl. Om jag inte landat väl så har jag ändå landat där jag ska.

Kampen för kvinnliga präster

Margita Lukkarinen gick i söndagsskola som barn, och via vänner och bekanta kom hon senare med i väckelserörelsen Kyrkans Ungdoms verksamhet.

– Men så småningom tyckte jag att åsiktskorridoren blev för trång. När det blir för inrutat, när för få åsikter ryms med, drar jag mig hellre undan och betraktar det som sker på avstånd.

Hon blev vuxen, byggde hus och flyttade till Nedervetil med sin man.

– Jag upplevde att klimatet i församlingen där var helt annat än det var i Karleby. De vanliga ortsbornas inställning till kyrkan var okonstlad, kyrkan var en naturlig del av vardagen.

Det var frågan om kvinnliga präster som gjorde att Margita Lukkarinens engagemang i kyrkan växte sig starkt i början av 2000-talet. Hon är en av dem som grundade rörelsen Alla gemensamt, som kämpade för att kvinnliga präster skulle få predika i Karleby församling.

– Jag blev till slut väldigt engagerad. Vi bildade en valmansrörelse som samlade verkligt många människor till öppna möten. Det var befriande, men det var också jobbigt. Under processen upplevde jag ofta att det tog mer än det gav.

På den tiden var hon inte förtroendevald i församlingen, vilket hon senare blev.

– Men det var fruktansvärt att från sidan se hur hårt mina vänner i församlingsrådet blev åtgångna, hur de blev antastade och anklagade för att de hade fel tro.

Alla frågor blev konflikter, också sådana som inte hade med kvinnliga präster att göra. Det tog lång tid att få till stånd en egentlig dialog.

– Tyckte du på fel sätt var du genast i periferin. Jag kommer särskilt ihåg en händelse då jag var i kyrkan och prästen som predikade började prata i ornitologiska termer om gökungar. När det var som värst var det så jag, och många med mig, blev utpekade, som gökungar som församlingen närt vid sin barmen som sedan åter dem ur boet.

Det rör på sig i Karleby

Nu har läget neutraliserats i Karleby och någon konfliktsituation finns egentligen inte längre, säger Margita Lukkarinen.

– Jag tror att våra motståndare till slut insåg att vi menade allvar. Vi var inte bara politiker eller kvinnostridskämpar. Vi var människor i församlingen som trodde på samma saker som de gjorde, vi var inte deras fiender.

I dag är det i stället andra saker på det religiösa fältet i Karleby som bekymrar. Väckelsepredikanten Patrick Tiainen samlar stora skaror omkring sig och sin församling Word of Faith, något som oroar en del i trakten.

– Det tycks finnas ett underlag för sådana här rörelser i Karlebynejden, de kan lätt blomma upp. Det visar vår historia.

Hon har bekanta som är engagerade i Word of Faith.

– Jag förstår att rörelsen svarar mot ett behov som finns och som den lutherska församlingen inte kunnat svara på. Det handlar inte om några småsamlingar. Rörelsen kring Patrick Tiainen är större än många tror.

Hon säger att det för en utomstående är svårt att förstå vad det riktigt handlar om.

– Men jag är skeptisk till rörelser av det här slaget. Det är alltid farligt när en väckelserörelse byggs upp kring en person. Det finns det många exempel på, både i Finland och hela världen. Då har man tagit ett steg åt sidan från det jag tror på.

Den lutherska församlingen i Karleby har reagerat på förändringarna i staden.

– Det är bra att det börjar finnas en motvikt. Men många står med ena foten i den nya rörelsen och med den andra i det gamla församlinglivet. Det är inte alldeles lätt att veta hur man som församling ska profilera sig, vilka skillnader det är man ska peka på.

I något avseende tror hon att församlingen vaknat för sent.

– Det har läckt medlemmar till den nya rörelsen. Vad händer när vi 60-plussare börjar dra oss tillbaka? Vem ska leda, fatta beslut och dra upp riktlinjer i församlingen om de unga har flyttat över till en annan gemenskap?

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Liisa Mendelin
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Nina Österholm
tfn 040 831 6836
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Parabild: Christa Mickelsson

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdag klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Robin Norrbäck,
tfn 044 027 0293,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

EN NY period inleds i Margita Lukkarinens liv då hon går i pension om ett år.
– Jag vill vara närvarande för våra barnbarn så som min mamma också varit och är i våra barns liv.

MARGITA LUKKARINEN

BOR I KARLEBY. GIFT, HAR TVÅ BARN OCH FEM BARNBARN.

VD FÖR KOKKOTYÖ-STIFTELSEN, EN ORGANISATION SOM JOBBAR FÖR ATT AKTIVERA LÅNGTIDS-ARBETSLÖSA.

TYCKER OM ATT LÄSA, RESA OCH VARA PÅ SOMMARSTUGAN UTE PÅ EN HOLME.

SJUNGER I KARLEBY KYRKÖR.

”Han borde inte få vara solisten”

BÖCKER. Vännerna Patrik Hagman och Karin Erlandsson träffades i vimlet på bokmässan i Helsingfors. Karin Erlandsson vann förra veckan första pris i Schildts & Söderströms barnbokstävling ”Berättelsen är bäst!”. *Pärlfiskaren* utkommer nästa höst och handlar om längtan, begär och vänskap.
Och har den någon andlig

tematik? frågar Kyrkpressens redaktör hoppfullt.
Karin Erlandsson skrattar.
– Nej, åtminstone ingen som jag har upptäckt. Men en recensent kan ju upptäcka sådant som jag själv inte tänkt på.
Patrik Hagman har skrivit en bok om **Martin Luther** tillsammans med den svenska teologen och författaren **Joel Halldorf**. Den

PATRIK HAGMAN och Karin Erlandsson väntar på varsin ny bok – den ena kommer i mars och den andra hösten 2017.

utkommer på Libris förlag i mars och den prelimiära titeln är *Inte allena. Luther för den kommande förenade kyrkan*. I den vill författarna betrakta Luther ur ett ekumeniskt perspektiv. Boken är inte lång, snarare en debattskrift.
– Vi kommer inte enbart att dra hemåt. Vi vill inte ignorera att Luther skrev en massa texter som han själv

tyckte var viktiga, men som man i dag ofta blundar för.
Hagman säger att duon vågar sig på att ifrågasätta den ogrumlade Lutherentusiasm som råder nu då vi firar reformationens 500-årsjubileum.
– Luther har sin plats i kören av röster i vår kyrka, men han borde kanske inte få vara solisten.
■ SOFIA TORVALDS

Allt fler icke-medlemmar jordfästs av kyrkan

BEGRAVNING. I takt med att finländarna i högre utsträckning inte hör till kyrkan ökar också antalet kyrkliga jordfästningar av icke-medlemmar. – Själavård går före ekonomi, säger biskopen.

TEXT: CHRISTA MICKELSSON GRAFIK: MALIN AHO

När personer som inte tillhört kyrkan har dött och ska begravas ställs de anhöriga inför frågan hur begravningen ska ordnas. Drygt 70 procent av icke-medlemmarna jordfästes i kyrkan, visar statistik från 2015.

Om den avlidna under sin livstid meddelat att hen inte vill ha en kristen begravning blir det ingen kyrklig jordfästning. Men om de anhöriga så

”Över 90 procent av finländarna får en kristen jordfästning, trots att klart under 90 procent av finländarna över 70 år hör till kyrkan.”
Kimmo Ketola

önskar, och prästen konstaterar att det finns förutsättningar för en kyrklig jordfästning, jordfästes den avlidna personen enligt samma mönster som de som tillhört kyrkan.

Antalet ökar

Kyrkostyrelsens siffror visar att antalet icke-medlemmar som begravts på församlingarnas kyrkogårdar på fem-

ton år ökat med 37 procent, från drygt 5 200 begravningar årligen (år 2000) till drygt 7 100 (år 2015). Av de drygt 7 100 icke-medlemmar som 2015 begravdes på en kyrkogård jordfästes drygt 70 procent, eller 5 086 personer, kyrkligt.

– Över 90 procent av finländarna får en kristen jordfästning, trots att klart under 90 procent av finländarna över 70 år hör till kyrkan, säger **Kimmo Ketola**, chef för Kyrkans forskningscentral. Bland de finländare som är 65 år eller äldre hörde 82 procent till kyrkan år 2015, medan 88 procent gjorde det år 2000.

Själavård först

Biskop **Björn Vikström** konstaterade i en lägesbeskrivning i september att jordfästningarna hör till det område inom kyrkan där kurvorna ytterst lite pekar neråt.

– Det finns en stark tradition, och också ett förtroende för den kunskap, den empati och den medkänsla som kyrkans anställda har kunnat visa de anhöriga genom generationer.

Han konstaterar att den lutherska kyrkans personal allt oftare ställs inför att anhöriga ber om jordfästning trots att den avlidna inte varit medlem.

– Det finns fortfarande ett starkt förtroende för att kyrkan kan ordna en värdig ceremoni vid livets slut. Men det som är ett faktum är att det ekonomiska kan bli ett problem: Hur mycket kan vi satsa på jordfästningar för sådana som inte är medlemmar?

Vikström är ändå tydlig med att den själavårdande aspekten ska gå före den finansiella.

– Det är viktigt att komma ihåg att

en jordfästning inte äger rum för den dödas skull, utan för den anhöriga. Den är en rit som inte har någon betydelse för livet efter detta, utan är en möjlighet att förkunna det kristna hoppet och evangeliet i en situation som är svår för många människor. Vi som som jobbar i församlingen behöver ha en öppen, själavårdande inställning till de sorgande anhöriga, oberoende av om den anhöriga hört till kyrkan eller inte.

Skulle det vara så att den avlidna personen undanbett sig en kristen jordfästning måste också det respekteras.

– Och det bör vi respektera oberoende av om de anhöriga är av en annan åsikt.

Statsmakten bidrar med medel ur statsbudgeten för att den lutherska kyrkan ska kunna upprätthålla begravningsverksamheten, men i många församlingar täcker inte statsbidraget de utgifter som uppstår för icke-medlemmarnas jordfästningar.

– Men det är viktigt att man i församlingen försöker upprätthålla en konsekvent linje i den här frågan.

Konfessionslöst

Intill en del begravningsplatser finns ett konfessionslöst område för personer som inte vill få sin sista vila på en kristen kyrkogård. Om en kristen jordfästning inte kommer på fråga kan anhöriga ändå få använda sig av församlingens lokaler, som till exempel begravningskapell, för konfessionslösa begravningsceremonier. I till exempel Helsingfors hyr samfälligheten ut begravningskapellet till anhöriga till avlidna personer som inte varit medlemmar i kyrkan, men praxisen varierar på olika orter i landet.

I **KLOSSARNA** syns antalet begravda på församlingarnas kyrkogårdar 2000–2015.

PILGRIMSVANDRING REKORD

Rekordmånga pilgrimsvandrar

Jakobsvägen till Santiago de Compostela slår ständigt nya rekord. Bara under årets första nio månader fick enligt uppgift från den lokala pilgrimsbyråen 240 420 pilgrimer sitt ”Compostelaintyg”. Det

här talet ligger tydligt över det från det hittillsvarande rekordåret 2010, skriver den katolska tidskriften Signum.

För att erhålla diplommet måste man genom en stämpel i pilgrimspasset uppvisa att man till fots gått till Santiago åtminstone de sista 100 kilometer-

na eller de sista 200 kilometererna på cykel.

Särskilt under de intensiva sommarmånaderna kan sökandet efter kvarter i härbärgen och värdshus vara besvärligt. Antagandet är nu att allt fler väljer att pilgrimsvandra också under andra årstider. Under några dagar i oktober

kom fler än tusen fram till Santiago de Compostela.

Under det gångna året var den mest använda vägen den så kallade franska vägen från Pyrenéerna. Också andra sträckor drar till sig vandrare i ökat antal, särskilt ”kustvägen” och ”den portugisiska vägen”.

ENGLAND KYRKAN

Det går dåligt för gudstjänsten

Storbritanniens anglikanska kyrka kämpar med deprimerande gudstjänststatistik. Enligt färsk statistik som publicerades förra veckan har antalet gudstjänstbesökare sjunkit med hela 14 procent på tio år. Bara en procent av briter går numera i kyrkan på söndagen. Siffrorna visar också att skillnaderna mellan olika församlingar är stora. Fyra av tio församlingar kämpar med minskat gudstjänstdeltagande, i hälften är deltagandet oförändrat – men i en av tio församlingar har deltagandet ökat, rapporterar Christian Today.

ALLA FÅR EN GRAVPLATS

- **Personer som** tillhör andra kristna samfund och kyrkor än den lutherska kyrkan begravs i regel på de lutherska begravningsplatserna.
  - **I till exempel** Helsingfors har de ortodoxa, judiska och muslimska församlingarna sina egna begravningsplatser.
  - **Församlingarna är** inte skyldiga att ordna jordfästning för avlidna personer som inte hört till kyrkan, men många gör det ändå.
  - **Däremot måste** församlingarna erbjuda gravplats åt alla i kommunen, till samma pris, oberoende av om den avlidna personen hört till kyrkan eller inte.
- Källor: Kyrkostyrelsen, Kyrkans forskningscentral

ANTALET ICKE-MEDLEMMAR som begravts på församlingarnas kyrkogårdar har på femton år ökat med 37 procent. FOTO: ARKIVBILD

Påven kom med ekumenisk glädje

PÅVEBESÖK. – Det är ett framsteg i kyrkornas ar bete, säger ärkebiskop Antje Jackelén.

TEXT: NINA ÖSTERHOLM

– Jag är mycket glad över påvens besök i Lund och att Romersk-katolska kyrkan tillsammans med Lutherska världsförbundet inbjuder till detta exceptionella möte. I en tid av stora globala utmaningar har vi ett gemensamt uppdrag att förkunna evangelium i ord och handling, säger Svenska kyrkans ärkebiskop Antje Jackelén.

Mot ny gemenskap

Mötet i Lund springer ur en flera decennier lång dialogprocess. En milstolpe i den processen är dokumentet Från konflikt till gemenskap från 2013. Där uttrycker lutheraner och katoliker sorg och ånger över den smärta som man har tillfogat varandra, men också tacksamhet över de teologiska insikter som båda parter bidragit med. Samtidigt betonas det gemensamma ansvaret att berätta om kristen tro, inte minst genom arbete för rättvisa och fred.

Det är i den andan som ledare från Katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet, LVF, nu möts i Lund för att för första gången någonsin tillsammans uppmärksamma reformationen.

Att just Lund valts som plats för mötet har flera orsaker: det var där som Lutherska världsförbundet bildades 1947 och förbundet firar alltså 70-årsjubileum 2017. Lund ligger också i "det lutherska Skandinavien", som på många sätt präglats av reformationen.

Mötet markerar också att det 2017 är 50 år sedan den ekumeniska dialogen mellan lutheraner och katoliker började.

Läs mer om inledningen av reformationåret i Malmö i nästa KP.

PÅVEN FRANCISKUS välkomnades av Sveriges statsminister Stefan Löfven. FOTO: ALEX & MARTIN / IKON

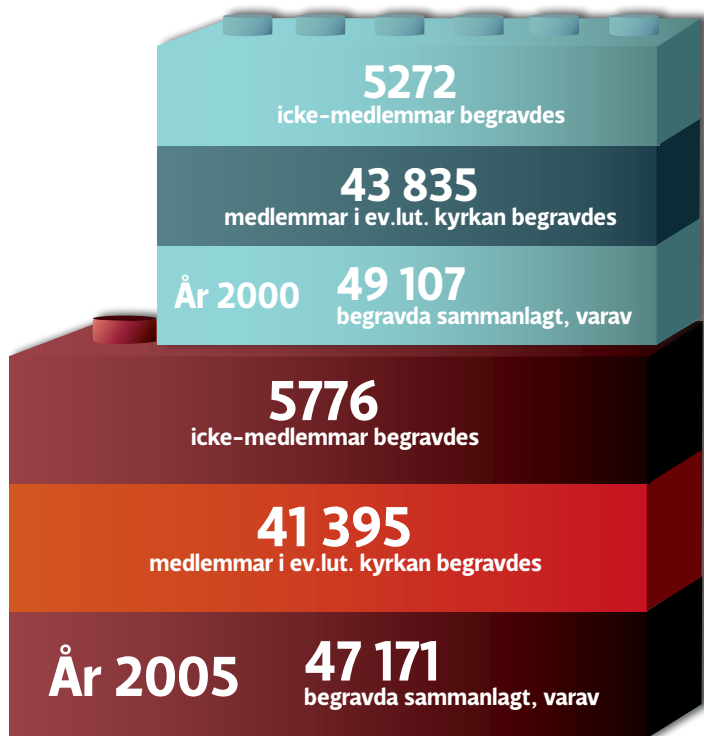
PÅVENS SKÅNEBESÖK

• **Påven besökte** Lund och Malmö den 31 oktober och 1 november för att fira reformationens dag, den dag så Martin Luther enligt traditionen spikade upp sina 95 teser på slottkyrkans dörr i Wittenberg.

• **Under besöket** deltog påven bland annat i en ekumenisk gudstjänst i Lunds domkyrka och i ett ekumeniskt möte på Malmö arena.

FORMEN VAR specialskriften för den ekumeniska gudstjänsten i Lunds domkyrka där påven Franciskus, ärkebiskop Antje Jackelén, Lutherska världsförbundets generalsekreterare Martin Junge med flera medverkade. MAGNUS ARONSON / IKON

GÖTEBORG RELIGIÖS EXTREMISM

Var tionde gillar extremism

Var tionde elev i Göteborgs nordöstra förorter säger sig sympatisera med religiösa extremistorganisationer, visar en färsk enkätundersökning. **Hillevi Engström**, som är regeringens nationella samordnare mot

våldsbejakande extremism, är inte förvånad över siffrorna.

– Undersökningen är gjord i några av de områden där vi vet att det finns personer som har åkt för att ansluta sig till IS i Syrien, säger hon till tidningen Dagen. – Man måste börja det förebyggande arbetet ti-

digt. Det handlar också om utanförskap. Många människor har en känsla av att de inte hör till samhället.

1200 skolungdomar i socialt och ekonomiskt utsatta stadsdelar i Göteborg har svarat på enkäten. Elva procent hävdade att de kände sympati för religiösa extremister och tretton procent

sade sig känna någon med sådana sympatier. Halften av ungdomarna beskriver sig som "mycket religiösa". Av de 1200 ungdomar som svarat identifierar sig majoriteten som muslimer, 40 procent som kristna och två procent som icke-troende. De allra flesta har föräldrar födda i utlandet.

Inför det nya kyrkoåret

Salo, B. Andaktsbok, 25€
Färdkost för dagen, andlig vägledning för livet.

"Boken är en händelse i sitt slag ... varierande och rik på uppslag för begrunden. Mycket av Kristi kyrka och församling finns samlad i Boris Salos Andaktsbok." Allan & Ruth Franzen

Se hela vår bokkatalog,
ViBoSa.fi,
beställning vibosa@vibosa.fi,
050-468 9678

Kyrkostyrelsens svenska avdel

FRAMTIDSKYRKA. Kyrkoråden försvinner. Kyrkomötesdelegaterna blir färre. Kyrkostyrelsen omorganiserar och KSCA läggs ner. De här förslagen ska förenkla beslutsfattandet och anpassa kyrkan till ett lägre medlemstal.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Förslagen ovan kommer från den framtidskommitté som i sin rapport tar ställning till hur kyrkans organisation borde förnyas. Kommittén utsågs i maj 2015 av Kyrkomötet, det högsta beslutsfattande organet för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

– Vi har försökt se på helheten ur långt tidsperspektiv och funderat på hur kyrkan kan se ut om 25–30 år. Vi har varit radikala och vänt upp och ner på allt. Församlingarna är viktigast och våra förslag utgår från hur de bäst kan gynnas, säger **Eivor Pitkänen**, kaplan i Jyväskylä och medlem i framtidskommittén.

Att förslagen är radikala skriver också de som Kyrkpressen talat med under. Något akut hot mot det svenska språkets ställning i kyrkan ser man däremot inte. För det borgar skrivningen: ”I alla beslut som gäller församlingarna bör man trygga svenska språkets ställning och arbetet bland språkliga och kulturella minoriteter.”

– Men det står ändå inget om vad det betyder, påpekar **Mats Lindgård**, kyrkoherde i Borgå svenska domkyrkoförsamling.

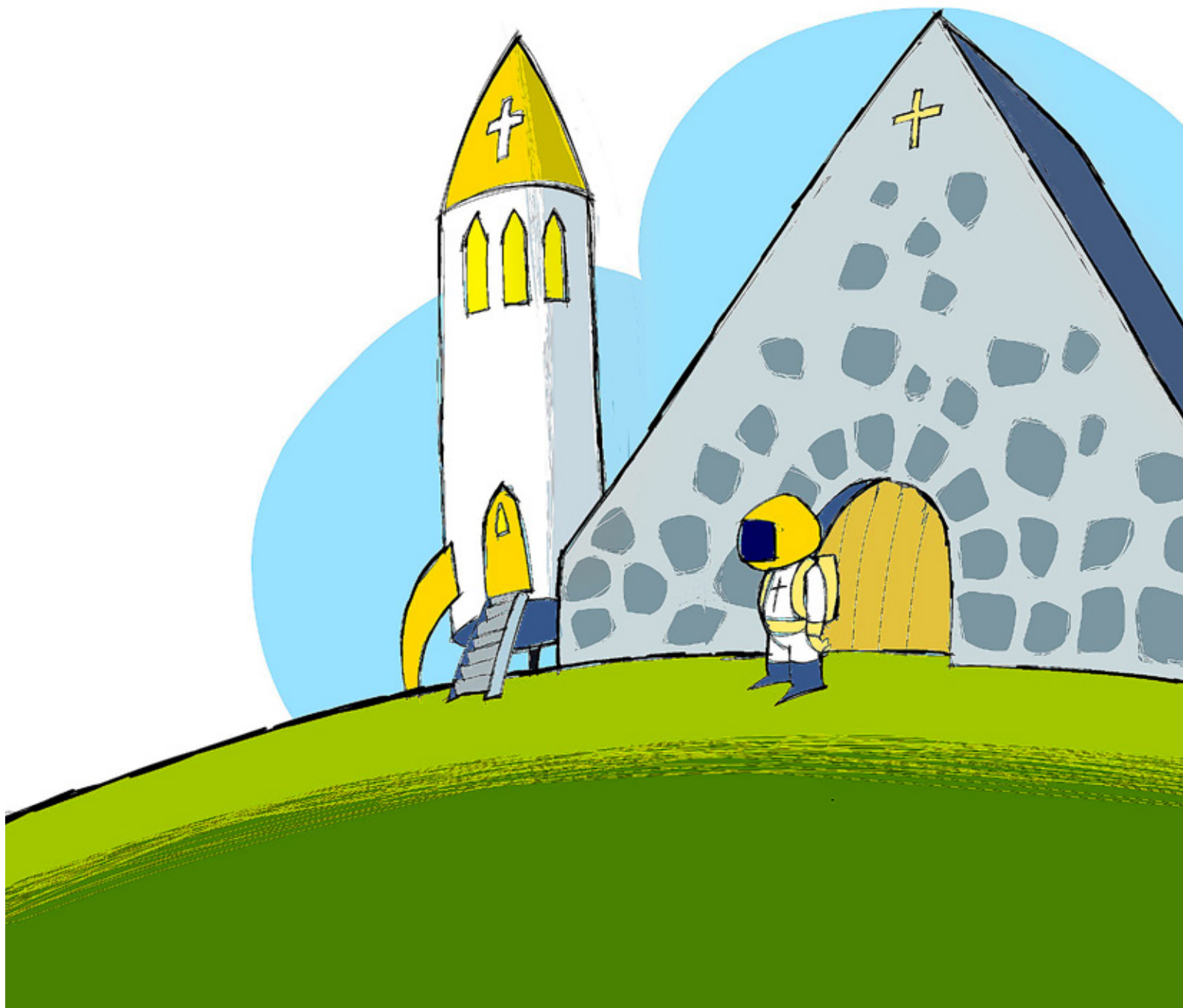
Han berömmar kommittén för deras omfattande arbete på en så kort tid.

– Många fräscha tankar förs fram, men just nu är det inte så mycket konkret. Det ska bli intressant att se hur Kyrkomötet går vidare med förslagen, säger han.

Biskop **Björn Vikström** och direktorn för Kyrkans svenska central (KCSA) **Sixten Ekstrand** oroar sig för att ombuden i kyrkomötet föreslås minska från 109 till 80. De svenskspråkiga ombuden minskar då från sex till fyra, en präst och två lekmannaombud plus ett ombud för Åland. Det betyder en präst och en lekman färre än i dag. Ålands ombud är inte ifrågasatt.

– Jag ställer mig kritiskt till det förslaget. Jag tror inte vi förnsnabbar kyrkomötets långsamma beslutsprocess så här. I stället kunde man sänka gränsen för beslut som kräver kvalificerad majoritet från 75 procent till två tredjedelar, säger biskopen.

Ekstrand ser en risk i att de svenskspråkiga blir så få att de inte får representation i alla utskott.

FRAMTIDSKOMMITTÉN HAR försökt visionera om hur kyrkan ser ut om trettio år. Vi bad illustratören Wilfred Hildonen rita sin egen framtidsvision för kyrkan.

Genom att minska antalet ombud i kyrkomötet hoppas kommittén kunna göra arbetet där mera effektivt.

– Kyrkomötet ska stifta lagar som berör kyrkan. Då är det viktigare vem som blir invald än hur många de är. Vi anser också att antalet ombud från Borgå stift ska räcka, säger Pitkänen.

En enda svensk enhet

Den största förändringen som kommittén föreslår berör Kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning samt kyrkans utbildningscentral, forskningscentral och informationscentral föreslås läggas ner. Deras uppgifter samt merparten av de anställda överförs till Kyrkans utvecklingstjänster, en ny enhet som ska bildas. Per-

sonalen inom berörda enheter minskar med trettio procent, från nuvarande cirka 120 till 80. Enligt förslaget läggs även KCSA ner och funktionerna samt en del av personalen överförs till domkapitlet i Borgå stift.

– Avsikten är att göra en stark svensk enhet i stället för domkapitlet och KCSA. Exakt hur det ska gå till i praktiken vet man ännu inte. Vi är underförstådda med att också personalstyrkan på KCSA kommer att minska, men det är för tidigt att säga hur det kommer att påverka oss, säger Ekstrand.

Enligt honom beror mycket på var enheten placeras. Han nämner Borgå eller Helsingfors som möjliga orter.

– Blir det i Borgå kommer enheten att bli som en autonom kyrka i kyrkan och

vi kommer att distanseras från de finskspråkiga. Vi förlorar synergieffekter och idéer. Placeras enheten i Helsingfors bibehålls kontakterna till Kyrkostyrelsen men det medför andra nackdelar.

Att flytta domkapitlet till Helsingfors är en främmande tanke för biskopen. Han ser också en ekonomisk risk.

– I dag har KCSA och domkapitlet två skilda budgetar och slås de ihop borde det beaktas med ett proportionellt större belopp än för den finska sidan som ska budgetera för både domkapitlet och den nya enheten. Risken är att vi måste motivera det som ser ut som en större pott. Klarar vi inte det kan vi förlora resurser.

För Mats Lindgård är det viktigt att domkapitlets ställning är stark. Han tycker också det är viktigt att man även

LUTHER ÅBO

Tidsresa till 1500-talet

I söndags hölls öppningsmässan för det nationella märkesåret för reformationen i domkyrkan i Åbo.

Söndagen var fullspäckad med program och efter mässan startade ett stadsäventyr för hela familjen

som fått namnet ”Var är Mikael?”.

Den äventyrliga aktivi-

DEN NATIONELLA öppningen av märkesåret firades i Åbo i söndags. Öppningsmässan förrättades av biskop **Kaarlo Kalliala**. FOTO: MAY WIKSTRÖM

tetsruten gick i Agricolas fotspår runt domkyrkan och längs åstrandén. Ett festseminarium och en öppningskonsert hörde också till programpunkterna under dagen.

I går, onsdag, fortsatte festligheterna i domkyrkan då applikationen Sanan seppä (ung. Ordsmeden)

lanserades. Sanan seppä använder sig av tekniken förstärkt verklighet (augmented reality) för att öppna upp en 1500-talsdimension för besökarna i Åbo domkyrka. Personer från 500 år tillbaka i tiden blir en del av det fysiska utrymmet i kyrkan och levandegör åtta berättelser

om reformationen för användaren.

Sanan seppä är gjord för surfplattor och kan laddas ner gratis på Google Play och i AppStore. Applikationen är en del av Åbo universitets projekt MIRACLE (Mixed Reality Applications for Culture and Learning Experiences).

ning hotad

i fortsättningen hör svenska i Kyrkostyrelsens kafferum och att man fortsätter producera material på svenska där.

– Upphör KCSA berör det Borgå stift. Jag förstår inte varför KCSA inte kan vara en del av Kyrkans utvecklingstjänst.

Detaljerna kring hur KCSA:s uppgifter ska fördelas har kommittén inte tänkt närmare på.

– Men då Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning bantas bör också KCSA beröras. Det viktiga är att Borgå stift finns kvar och att det svenska arbetet inom kyrkan fortsätter. Det kan inte kyrkliga strukturer kväva. Jag ser också stiftet som ett starkare organ än KCSA, säger Pitkänen.

Som svenskspråkig på en helfinsk ort ser hon det som viktigt att Borgå stift övertar KCSA:s ansvar för de svenskspråkiga som är bosatta utanför stiftet.

Stiftsfullmäktige slopas

Både Pitkänen och Ekstrand påpekar att det handlar om förslag som Kyrkomötet ska diskutera första gången i höst.

– Det här är inget vi tar stress för här i huset. Alla förslag kommer ändå inte att förverkligas. Det här är en process som kommer att ta två till fyra år, kanske längre, säger Ekstrand

Pitkänen tror det kommer att ta minst tre år innan något av förslagen förverkligas.

– Många förslag kräver en ändring i kyrkolagen. Men de förslag som gäller verksamhetskulturen kan man börja genomföra genast, säger hon.

Enligt förslaget ska också kyrkoråden och stiftsfullmäktigen försvinna. Kyrkorådets uppgifter tas över av kyrkofullmäktige och en ledningsgrupp som består av anställda och förtroendevalda.

Mats Lindgård är öppen att diskutera det förslaget.

– Jag har inte bildat mig någon åsikt i den frågan ännu. Beroende på hur den förverkligas och hur samfälligheten ser ut kan en ledningsgrupp vara bra. Den kan reagera snabbare och mera flexibelt än ett kyrkoråd. Men lekmanna-inflytandet riskerar samtidigt minska.

Han ser ett problem med ledningsgrupper i samfälligheter med många församlingar.

– En ledningsgrupp till exempel i Helsingfors blir stor och otymplig då varje församlings kyrkoherde, ledande tjänsteman och några lekmän ska vara representerade. Och jag har svårt att tänka mig en ledningsgrupp där inte alla församlingars kyrkoherdar är medlemmar.

Framtidskommittén har inte haft någon representant från Borgå stift och Björn Vikström är den enda som hörts av kommittén. Ekstrand ser det som en brist att inte flera svenskspråkiga hörts.

– Det syns till exempel i att kommittén saknar den historiska kunskapen om Borgå stift. För elva år sedan övergav vi modellen med stiftsråd då KCSA bildades. Nu går vi i princip tillbaka i tiden.

NATHALIE WIITALA, Anni Taipale och Hanna Mwangi är försångare under technomässan.

Lovsång med bas och stroboljus

PILOTPROJEKT. Mas-sor med rök, blinkande ljus och röster som sjunger i kapp. Är det fest på stan? Nej, det är Svenskfinlands första technomässa.

TEXT OCH FOTO:
FREDRIK WESTBLOM

Jag går längs grusgången mot sockenstugan vid Korsholms svenska församling. Ett stort lysande kors visar vägen. Det är inte en vanlig syn, men är det technomässa så är det.

Inne i sockenstugan håller arrangör **Tommy Rannanpää**, ungdomsarbetsledare i Korsholms svenska församling, på med de sista förberedelserna. Ljusen, musiken, röken – allt ska klaffa.

– Jag går inte så ofta i kyrkan själv. Jag behöver något häftigt som lockar. Det ska vara fart och fläkt. Det var där jag fick idén till technomässan, säger han.

Det är Rannanpää som skapat dagens technomässa och skrivit de fem låtarna som spelas under mässan. Inspirationen har han hämtat från en annan specialmässa, metallmässan, men det här är en helt egen grej.

Blandat mottagande

Rannanpää har arbetat med mässan i två års tid. I början av sommaren kom också de andra församlingarna – Vasa, Replot och Kvevlax – med i samarbetet.

Det slogs tidigt fast att det faktiskt ska vara en mässa som firas, komplett med liturgi och nattvard. Kaplan **Jessica Bergström** är den som sköter förrättningen. Hon tycker upplevelsen är enbart positiv:

– Så fort jag hörde talas om technomässan insåg jag att ja, det här är något "Ransu" skulle göra, säger hon.

Hur har folk i församlingen reagerat?

– Det har varit blandade reaktioner. Många tycker att det

är bra och nytänkande, medan andra tycker att det inte är värdigt. Många är ju fast i att saker ska vara som de alltid har varit, säger Rannanpää.

Då mässan väl sätter i gång är det fart på från början till slut. De 61 deltagarna sitter till en början stilla på sina platser, men mot slutet har de kommit in i stämningen och dansar med till musiken. Besökarna får också sjunga med i låtarna. **Hanna Mwangi, Nathalie Wiitala och Anni Taipale** fungerar som försångare och sköter uppgiften med glans.

– Det var en mycket stämningfull upplevelse, säger Jessica Bergström efteråt.

"Många tycker att det är bra och nytänkande, medan andra tycker att det inte är värdigt."

Tommy Rannanpää

Hon lyfter särskilt fram nattvarden, där mässans alla besökare deltog, som en av mässans höjdpunkter.

– Dessutom är det ju alltid kul att delta i ett pilotprojekt, säger hon.

Kommer den få en fortsättning?

– Absolut. Jag hoppas den ordnas på nytt, kanske i grannförsamlingarna den här gången, säger Rannanpää.

Många som deltog i mässan var ungdomar och konfirmander, även om de inte behövde delta i mässan som en del av konfirmationsundervisningen. Många tycker det var en rolig upplevelse.

– Man är ju inte så van vid att det ska vara stroboljus vid lovsången, säger **Mattias Asp, Jesse Ekman, Wilma Toivonen och Angelica Loo**.

Vad lockar ungdomar till kyrkan?

– Det ska vara nya saker. Kanske de ordnar bodyfitnessmässa nästa gång, säger Ekman.

"Det här är inget vi tar stress för här i huset."
Sixten Ekstrand

VASA KONFIRMANDVÄRDAR

Satsar på trivsel i kyrkan

Vasa svenska församling prövar i höst ett koncept med konfirmandvärdar. Vårdarnas uppgift är att finnas till för skriftskolungdomarna i kyrkan och stöda ifall de har frågor gällande gudstjänsten såsom "Ska

man ta av sig jackan eller behålla den på?", "Var kan jag lägga min mopohjälm?" och "Får man gå till nattvarden eller inte när man går i skriftskolan?"

– Konfirmandvärdarna finns i kyrkan för att hjälpa konfirmanderna att känna sig hemma, säger ungdomsarbetsledare **Sofia Böckelman**.

Hennes förhoppning är att konfirmanderna känner sig sedda och viktiga i kyrkan, och att det ger en känsla av att man inte behöver vara så "stel" i kyrkan.

Konceptet med konfirmandvärdar prövas i Trefaldighetskyrkan varje söndag samt växelvis i Dragnäs-bäckes kyrka och Sundom

kyrka. Konfirmandvärdarna tar emot konfirmanderna i aulan och visar var man sitter tillsammans.

Vad varje nära anhörig borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnads-kalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatzen 7

Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoisimoisto.fi

www.espoonhautaus.fi

HUR VI TÄNKER. Vi bygger vår världsbild på två olika tanke- modeller – antingen följer vi den strikta faderns eller den vårdande förälderns röst. Johanna Korhonen vill lära oss att lyssna på dem som inte tänker som vi.

Sluta skrika allihop,

TEXT: SOFIA TORVALDS

Är din hjärna mest gjord av glas eller av modeller? Är den främst präglad av den strikta fadern eller av vårdande föräldrar?

När journalisten och kyrkomötesdelegaten **Johanna Korhonen** ville ta reda på vad som felas den offentliga debatten i Finland upptäckte hon den amerikanska neurolingvisten **George Lakoff**. Lakoff har en teori som ger svar på hur människor tänker och argumenterar i många olika slags frågor. När det gäller trafikregler märkte Korhonen till exempel att hon själv tenderar att tänka auktoritativt, som en Strikt far-typ.

– Den som tänker enligt Vårdande förälder-modellen vill parkera bilen där den ryms, trots att där inte egentligen finns en parkeringsplats. Medan Strikt far-typen tycker att man kan parkera enbart i rutan – vilket jag själv tycker är en bra tankemodell i ett sådant fall.

Det handlar alltså om två olika sätt att tänka. Det ena är auktoritetsbundet, före- drar klara regler och principer och oföränderliga sanningar. Det andra är situationsbundet och empatiskt.

Lakoff räknar med att en tredjedel av människorna domineras av Strikt far-tänkandet och en tredjedel av Vårdande förälder-tänkandet. Resten har lite av bägge i sig.

– Det är ju inte så att den ena modellen är smart och den andra idiotisk. Båda modellerna är outhärdliga om de dras till sin spets. Strikt far-typen är olidlig i sin oförmåga att ge efter, i sin regelfixation och sin tro på auktoriteter och sin rädsla för straff, men det är också den Vårdande förälder-typ som i sin empati går till ytterligheter och inte har någon som helst förmåga att ta kontroll över en situation, utan bara ger efter och förstår alla, alltid. Vi behöver lite av båda.

Ökad frustration

– Det har blivit värre, säger Korhonen om den finländska debattkulturen.

Hon kom på idén till sin färskaste bok *Mikä niitä riivaa?* (ungefär: Vad fattas dem?) efter år av stor frustration.

– Jag var trött på den ökande hatposten och hatkommunikationen, men dessutom började jag känna mig frustrerad över att också intelligenta och kunniga debattörer visade tecken på att vara helt oförmögna att diskutera på ett vettigt sätt med varandra – till exempel om ekonomisk politik, som är mitt stora intresse. Hur är det till exempel möjligt att vi diskuterar regeringens ekonomiska politik enbart ur det utgångsläget att regeringens politik är antingen den enda möjliga och kom-

petenta politik som kan föras, eller att den är vägen till undergång?

Hon menar att vi grävt ner oss allt djupare i våra egna skyttegravar. Dagens debatt verkar gynna dem som skriker hårdast och har de mest slagkraftiga argumenten. Det mesta verkar landa i att det finns två alternativ att välja mellan.

– Det fungerar om du ska välja mellan kaffe och te, men i svårare frågor kan man inte tänka så.

Enligt forskare tenderar vi människor att tänka binärt: svart och vitt, upp och ner, höger och vänster, rätt och fel. Journalisterna placerar gärna två ”ytterligheter” i en teve-studio och tror att de har gjort sin plikt och hjälpt människor att fatta beslut.

– Det är lätt för oss att tänka att det bara finns två alternativ. Vi borde känna igen det här hos oss själva, vår benägenhet att falla för den här falska tankekonstruktionen. Vi har hjärnor som trots allt gör det möjligt för oss att höja oss ovanför den nivån, över den svartvita nivån, och fatta att många saker är svårare än så.

Hon exemplifierar med immigrationspolitiken. Finns det faktiskt bara två alternativ att välja emellan: ”stäng gränserna” eller ”kom hit alla”?

– Det finns fler alternativ. Debattkulturen har blivit sämre och människor har blivit frustrerade. Och frustrerade människor skriker. Det gör dem ännu mer upprörda, och den upprördheten hindrar allt rationellt tänkande.

Kan inte presidenten ryta till?

På nätet, och ofta också i det verkliga livet, sitter vi och myser tillsammans med likatänkande.

– Vi glömmar att människor som befinner sig i andra bubblor än vår egen också hör till samma art: homo sapiens. De är inte konstigare än vi. I 40 000 år har vi haft ett fint instrument för kommunikation: språket. Ska vi försöka använda det?

Då samhället blivit allt mindre hierarkiskt och bildningsnivån stigit har allt fler fått möjlighet att ge uttryck för sina åsikter. Det har gjort samhället plattare: prästen kan till exempel inte längre dominera enbart i kraft av sin utbildning. Men det har också lett till att de som behöver hierarkier för att må bra har lämnats vind för väg.

– De har ingen som säger till dem: så här ska du bete dig. De har kanske inte heller uppfostrats till att själva fundera så mycket på hur de ska bete sig ifall det inte finns en auktoritet att luta sig tillbaka på. Auktoriteter ger dem en känsla av trygghet och ordning och naturlig hierarki: överst finns chefen, till exempel Gud eller presidenten, och sedan har var och en sin egen plats. Om det inte finns någon ordning vet den personen inte vilken som är hans plats. Det kan leda till gränslöst beteende.

börja lyssna i stället

Det är en längtan efter trygghet och ordning som får var och en av oss att tidvis längta efter att ärkebiskopen eller presidenten eller vem som helst – landets ledare – ska slå näven i bordet och säga nej till än det ena och än det andra.

– Men vår värld ser inte ut på det sättet längre. Vi har alla en utbildning och socioekonomiskt är vårt samhälle mycket mer jämlikt än tidigare. I dag kan också andra än präster läsa, och det leder till alla möjliga saker, till exempel till diskussion inom kyrkan.

Glashjärnan i kyrkan

Ett hinder i vägen för dialog mellan de två tankemodellerna är glaset i Strikt far-tänkarens hjärna. De som tänker enligt Strikt far-logiken har ofta svårt att vara empatiska och se saker och ting ur en annan människas synvinkel.

– I kyrkliga kretsar tycker jag att man procentuellt träffar på fler strikt far-typer än på många andra ställen. Kyrkan har för den typens människor erbjudit en trygg referensram, för där finns tydliga auktoriteter, hierarkier och regler. Där finns ordning, reda, konsekvenser och belöningar. Och den yttersta bestraffningen är helvetet.

Men visst finns där Vårdande förälder-typer också – till exempel biskop Björn Vikström.

– När jag lyssnat till honom vid kyrkomötet har jag kunnat urskilja tydliga Vårdande förälder-drag i hans kommunikation. Biskop Björn försöker ofta leva sig in i andras situation och förstå dem, och han kan också ge uttryck för rädlöshet och säga att han inte vet riktigt hur vi ska handla i en ny situation. Om han skulle ha en glashjärna hade han bara läst Bibeln och hittat klara instruktioner där. Givetvis läser också han Bibeln, men ur en annan referensram, och Bibeln kan tolkas olika beroende på vilken världsbild du har när du läser den.

Styggelse-bingo

I många år har Korhonen lekt något hon kallar ”iljetys-bingo” i kyrkomötet. Det innebär att varje gång hon hört ordet ”iljetys” (styggelse, något avskyvärt) ur kyrkomötets talarstol då diskussionen handlat om homosexuali-

JOHANNA KORHONEN har försökt gå i dialog med dem som skickat hatpost till henne själv. Hennes intryck är att många av dem känner sig uppskattade.

”I 40 000 år har vi haft ett fint instrument för kommunikation: språket. Ska vi försöka använda det?”

Johanna Korhonen

tet har hon tecknat ett kryss i sin bok.

– Men kryssen har blivit färre med åren. Det är svårare att säga ”din familj är en styggelse” till någon som sitter i samma mötesrum. Om det äckliga finns någon annanstans och om man aldrig träffat någon homosexuell, då är det lätt att säga fult om dem. Men om de verkar vara kyrkomedlemmar och bete sig sakligt vid samma bord, då är det svårare att säga att de är avskyvärda. Man vill ju inte ge en dålig bild av sig själv genom att bete sig som en idiot.

Korhonen's mål är att få den andra parten att lyssna.

– Inför kyrkomötets debatt om samkönade parförhållanden vänder jag mig mer till den sidan som har glashjärna. Det lägret som jobbar med lite mer formbara hjärnor av modellera har redan på många sätt försökt förstå det andra lägret. Jag känner till exempel väl till alla de konservativas äktenskapsargument och varje bibelställe, jag har fördjupat mig i den frågan grundligt.

Som en gentjänst ber hon att det konservativa lägret tar det andra lagrets argument på allvar och lyssnar till dem.

– Mitt förslag är: sluta undervisa i en minut och lyssna i stället. Lyssna aktivt i en minut, försök faktiskt förstå även om det är jättekämpigt. Hjärnan är 1,5 kilo fett och vatten. Den har miljarder hjärnceller. Den här kombinationen gör att hjärnan inte kan gå sönder, den kan förvandlas även om den skulle kännas som glas. Det här är inte ett krig, det här är en diskussion.

TANKEMODELLERNA I KORTVERSION

STRICT FATHER (STRIKT FAR)

• **Tror att** världen är en farlig plats. Tror på lydnad och regler. Hårt arbete löner sig och den flitiga får sin lön. Tror på naturliga hierarkier och tydliga könsskillnader. Poängterar att Gud är sträng men att Jesus dött för våra synder och att Bibeln är vårt rättesnöre.

NURTURANT PARENT (VÅRDANDE FÖRÄLDER)

• **Tror att** världen är en plats där man kan nå framgång bara om man får stöd och vård av andra. Poängterar betydelsen av att tänka och argumentera själv i stället för att blint följa regler. För fram Jesus som ett exempel på osjälvisk kärlek och tjänande och framhåller alltid att Gud är god.

UNESCO bortsåg från judisk koppling

TEMPELBERGET
ÄR en upphöjd
plats i Jerusa-
lems gamla stad.
FOTO: ANDREW
SHIVA/WIKIPEDIA /
CC BY-SA 4.0

JERUSALEM. I en färsk FN-resolution verkar UNESCO blunda för Tempelbergets judiska historia. – Antisemitism, säger judiska politiker, medan andra menar att Israel överreagerar.

TEXT: SVANTE LUNDRÉN

I Jerusalem ligger judendomens heligaste plats (Västra muren), islams tredje heligaste plats (al-Aqsa-moskén) och kristendomens heligaste plats (Heliga Gravens kyrka) mycket nära varandra. Praktiskt för turisterna, men Jerusalems invånare skulle säkert gärna se att staden var lite mindre helig. Som det nu är är det bäddat för konflikt.

För några veckor sedan hettade det till igen. Några arabiska länder fick igenom en resolution i UNESCO, FN:s organ för utbildning, vetenskap och kultur. I resolutionen talas om Tempelberget – där Jerusalems tempel en gång låg och som i dag hyser två moskéer – endast med dess arabiska namn, Haram esh-Sharif. Israel och många andra uppfattade det som ett

förnekande av platsens judiska historia.

Yair Lapid, ledare för ett sekulärt parti i Israel och tidigare finansminister, har kallat beslutet ”stötande och upprörande” för att det förnekar sambandet mellan Jerusalem och judendomen. UNESCO:s generaldirektör, bulgariskan **Irina Bokova**, tog avstånd från resolutionen.

”Absurd teater”

Tempelberget med sina moskéer och den intilliggande Västra muren har ofta varit orsaken till konflikt. Så sent som förra året började en mindre våldsvåg med palestinska knivhuggningar av israeler efter att det spreds ett rykte – felaktigt – om att Israel tänkte ändra på Tempelbergets status. Ända sedan Is-

rael erövrade Tempelberget i samband med sexdagarskriget 1967 har reglerna varit desamma: Israel har ansvaret för områdets säkerhet, men för den dagliga verksamheten på Tempelberget ansvarar ett muslimskt råd. Israel har också förbjudit judar att be på området för att undvika att irritera muslimer.

Trots allt detta cirkulerar en lång rad konspirationsteorier om att Israel vill ändra på områdets status eller rentav riva moskéerna och i stället bygga ett nytt judiskt tempel.

Under lång tid var det en oomtvistad sanning att Jerusalems två judiska tempel – Salomos tempel och det andra tempel (också kallat Herodes tempel) – hade legat på Tempelberget. Någon gång på 1960- eller 1970-talet beslöt den palestinske ledaren **Yassir Arafat** att man från palestinskt håll skulle förneka att så är fallet. Sedan dess har palestinska ”historiker” menat att allt det som Bibeln har att berätta om Jerusalem egentligen ägde rum någon annanstans. I al-Quds (det arabiska namnet på Jerusalem) har det aldrig funnits något judiskt tempel.

UNESCO-resolutionen omnämner en lång rad israeliska infrastrukturprojekt och utgår från att dessa syftar till att göra det svårare för muslimer att be i al-Aqsa-moskén. När resolutionen talar om Tempelberget sägs endast att det är heligt för muslimer och bara det arabiska namnet på platsen används. Genom att helt förtiga alla judiska band till Tempelberget ser det onekligen ut som att ett ledande FN-organ omfattat Arafats hållning.

Israels premiärminister **Benjamin Netanyahu** kallade beslutet för ”absurd teater”:

– Att säga att Israel inte har någon anknytning till Tempelberget eller till Västra muren är som att säga att Kina inte har någon anknytning till kinesiska muren eller att Egypten inte har någon anknytning till pyramiderna.

Negativ särbehandling

Resolutionen lades fram av den palestinska myndigheten, Egypten, Algeriet, Marocko, Libanon, Oman, Qatar och Sudan. Den godkändes med 24 röster mot 6, medan hela

26 länder avstod från att rösta. USA, Storbritannien, Tyskland, Nederländerna, Litauen och Estland röstade emot, medan många europeiska länder (däribland Sverige) lade ner sin röst. Finland sitter under nuvarande period inte i UNESCO:s förvaltningsråd.

En del menar att Israel överreagerar: att tåga om något (den judiska kopplingen till Tempelberget) är inte detsamma som att förneka det. Att händelsen väckt så stor förtrytelse i Israel beror framför allt på att den inte är en engångsföreteelse. Olika FN-organ har en lång historia av att kritisera just Israel. Det notoriska FN-rådet för mänskliga rättigheter – länder som Saudi-Arabien och Sudan brukar ha en framträdande roll i detta organ – har under det senaste decenniet antagit 67 resolutioner som fördömer Israel och 60 resolutioner om mänskliga rättigheter i alla andra länder sammanlagt.

UNESCO-resolutionen är alltså en fortsättning på en lång rad FN-beslut med negativ särbehandling av den judiska staten. Och för negativ särbehandling av judar finns ett ord: antisemitism.

Yair Lapid ser ingen annan förklaring till detta mönster som bestått länge inom FN-systemet.

– Har de någon annan förklaring till det tvångsmässiga fokus som riktas mot en nation, en grupp, en konflikt?

TEMPELBERGET

• **Tempelberget finns i Gamla staden i Jerusalem.** Enligt judisk tradition är det identiskt med Moria berg, där Abraham skulle offra Isak. Senare byggdes Jerusalems tempel här. Det andra templet förstördes år 70 av romarna. En mur (Västra muren eller Klagomuren) finns kvar av det och utgör i dag den heligaste platsen inom judendomen.

• **Efter att de muslimska araberna på 600-talet erövrade Jerusalem byggdes två moskéer (Klippdomen och al-Aqsa moskén) på Tempelberget.** Inom islam förknippas platsen med det ställe därifrån Muhammeds nattliga resa till himlen startade.

REGERINGEN SPÖRSMÅL

KD vill ha förklaring

Kristdemokraternas riksdagsgrupps ordförande **Peter Östman** har lämnat in ett skriftligt spörsmål om Finlands röstningsbeteende i UNESCO. Spörsmålet undertecknades av alla ledamöter i den Krist-

demokratiska riksdagsgruppen.

UNESCO:s världsarvskommitté (som inte är detsamma som UNESCO:s förvaltningsråd i texten ovan) röstade under sitt möte den 26.10.2016 för att Jerusalems gamla stadsdel, med

kringliggande murar, fortfarande hålls kvar på listan över hotade världsarv. I beslutstexten utelämnades dock judarnas och kristnas kopplingar till de heliga platserna. I stället betonas en-

dast platsens betydelse för muslimerna.

Östman vill att regeringen berättar på vilka grunder Finland avstod från att rösta i världsarvskommittén.

Östman vill också veta vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att judarnas och kristnas obestridbara koppling till Tempel-

berget och Västra muren i Jerusalem ska godtas av UNESCO:s kommitté för världsarv i fortsättningen.

Enligt Östman och de övriga undertecknarna är beslutet en skam och ett slag i ansiktet på både judar och kristna. UNESCO:s beslut är åter ett i raden av de bisarra beslut som un-

der senare åtgäts inom olika FN-organisationer.

– Det är ofattbart att Finland avstår från att rösta. Fakta bevisar obestridbart att Tempelberget, långt före islams uppkomst, varit en speciellt helig plats för både judar och kristna, konstaterar Östman.

KUNGÖRELSER

KYRKAN I HELSINGFORS

Helsingfors kyrkliga samfällighets **gemensamma kyrkofullmäktige** sammanträder torsdagen den 10 november 2016 klockan 18 i Församlingarnas hus, Tredje linjen 22.

En förteckning över ärenden som kommer att föredras vid sammanträdet är från och med 2.11.2016 framlagd på anslagstavlor vid Helsingfors församlingars pastorsexpeditioner och på den kyrkliga samfällighetens anslagstavla, adress Tredje linjen 22.

Föredragningslistan och protokollet kan läsas på webben: www.helsinginseurakunnat.fi/hallinto. Föredragningslistan publiceras ca en vecka före mötet och protokollet ca en vecka efter respektive möte.

Helsingfors, den 24 oktober 2016

Ordförande

KYRKAN I HELSINGFORS

Besittningsrätten till vissa gravplatser

på Helsingfors kyrkliga samfällighets begravningsplatser (Sandudd, Furumo, Brändö, Malm, Månsas och Östersundom) löper ut vid utgången av år 2017.

Eftersom kontaktuppgifterna till gravrättsinnehavarna och de anhöriga delvis inte uppdaterats kan vi inte nå dem alla per brev. Därför har följande meddelande fästs på alla de gravar vars besittningsrätt löper ut:

KUNGÖRELSE

Rätten till denna grav går enligt avtalet ut den 31 december 2017. Om gravrättsinnehavaren vill förlänga gravrätten kan han före den 30 juni 2018 ingå ett nytt avtal med centralregistret för Helsingfors kyrkliga samfällighet, adress: Tredje linjen 22 B, 00530 Helsingfors, tfn. (09) 2340 6001, e-post: helsinki.hautapalvelut@evl.fi.

Om avtalet inte förnyas inom den utsatta tiden, återgår graven och minnesvården i Helsingfors kyrkliga samfällighets ägo. Om ni vill, kan ni dock avlägsna gravvården innan den ovan nämnda fastställda tiden löpt ut.

Helsingfors kyrkliga samfällighet

Finlandssvenska kvalitetsresor med svensk-språkig reseledare och max. 20 resenärer.

KAMBODJA

Angkor Wat, Phnom Penh och kusten
Upplev det fantastiska Angkor Wat som är UNESCOs världs kulturarv. Känn närhistoriens vindslag i Phnom Penh och slappna av vid den vackra stranden vid kusten på en högklassig resort i Sihanoukville.

12-28.1.2017 16 dagar 3.880€

Boka senast 12.11

SYDAFRIKA

Moderstaden Cape Town välkomnar oss för den första veckan. Vi får bl.a. besöka Cape Point, Taffelberget, käckstäder och vin distrikt. Vi får njuta av god mat och goda viner. Vi flyger sedan till Sabie Sand bredvid Kruger park och får uppleva en fantastisk safari.

24.2-8.3.2017 13 dagar 3880 €

Läs om alla resor på www.martinsresor.ax
eller ring mig på 0457 344 1132
eller mån-fre 9-16 på 018 23 215.

Böcker i nätet allkristet.fi Och i vänstäderna Karleby & Jakobstad

Även choklad smakar bättre i en avslappnad fransk bistro!

frans & nicole
BISTRO

Beställningar och information:

06 212 7267 / sales.royalvaasa@sokoshotels.fi

Hovrättsplanaden 18 Vasa / fransbistrot.fi

Köpes antikviteter

i hela svenska Österbotten

- Alla sorters möbler, oberoende av skick
- Annat gammalt lösöre och hela dödsbon.

Kontant betalning
Varorna avhämtas.

Köp- och försäljning Raul Pohjonen

Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

KAY POLLAKIN ELOKUVAN POHJALTA NÄYTELMÄSOVITTANUT SOFIA AMINOFF
SUOMENNOS HARRI VIRTANEN OHJAUS JA SOVITUS FIIKKA FORSMAN

NIIN KUIN TAIVAASSA

SÅ SOM I HIMMELEN

PREMIÄR 19.11. TEXTAD PÅ SVENSKA

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

WWW.VAASANKAUPUNGINTEATTERI.FI 06 325 3961

Fredagsmys

På Wasa Teater

SJUKT BRA 3D!

PLEPPO TVÅ! -Vi mårar öppå! | Uppremiär: 12.11.2016

MASKERADMORDET -En deckargåta | Uppremiär: 18.11.2016

JULKONSERT -Med Lyfts och vänner | 29.11 - 17.12

WASA TEATERS BILJETTAKASSA | SANDÖGATAN 7 | 06-3209330 | ÖPPEN TI-LÖ KL 12-14.30 & 15-17 BILJETTER OCKSÅ FRÅN STUDIOTICKET, NETTICKET.FI | WWW.WASATEATER.FI

BOENDE FÖR ÄLDRE I HELSINGFORS

Blomsterfonden, Kottby
Tfn 044 333 1628

Brummerska hemmet, Baggböle
Tfn 040 749 4194

Kristinagården, Haga
Tfn 050 575 88 99

Seniorhemmet, Brunakärr
Tfn 050 400 2078

Silviahemmet, Haga
Tfn 044 722 4567

www.folkhalsan.fi/bo

folkhälsan

ARVS- OCH FAMILJEJURIDIK

Bouppteckningar, arvskiften, testamenten m.m.

Aktia Bank Abp
Private Banking
Juridiska tjänster
Helsingfors ,tfn 010 247 6313*
Vasa, tfn 010 247 5185*

*Va fast linje 8,35 cent/samtal + 6,00 cent/min, från mobiltelefon 8,35 cent/samtal + 17,17 cent/min.

Aktia

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- räkning
- slipning

-EN MINNESVÅRD VISAR VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönbackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

Vad är svårare än att be om förlåtelse?

MUSIK. Johannes döparens historia är tragisk och dramatisk, men ständigt aktuell. Han var en visionär och sanningssägare, säger jazzlegenden Heikki Sarmanto som skrivit musiken till ett oratorium om mannen från ödemarken.

TEXT OCH FOTO: CHRISTA MICKELSSON

När **Heikki Sarmanto** var liten fanns det en enorm bibel med fantastiska bilder i familjens hem i Kronohagen i Helsingfors.

– Jag var kanske tio år och jag levde mig helt och hållet in i berättelserna. Jag läste inte Bibeln, jag var inne i den. Kanske är det så att människan i just den åldern lär sig mera än i någon annan ålder.

I dag är Bibeln självklar för honom, som en del av vår bakgrund och kultur.

– Bibeln är en massiv dagbok om den mänskliga historien. I den bemärkelsen är den varje människas bok. Det är bara att gå till biblioteket och låna den. Man måste kunna förhålla sig till Bibeln på det sättet, alla har rätt att uppleva den på sitt sätt.

– Min goda vän **Juhani Aaltonen**, som också spelar saxofon och flöjt i oratoriet om Johannes döparen, är djupt troende. Han sa till mig en gång: Det är inte du som läser Bibeln, det är Bibeln som läser dig.

Sarmanto varnar för historielöshet, kallar den oerhört farlig.

– Ändå blir människors kunskap om det förflutna allt mer bräcklig. Människor minns inte ens sitt eget telefonnummer.

Historien upprepar sig

Idén till oratoriet *John the Baptist*, som har urpremiär i Johanneskyrkan i Helsingfors på lördag, föddes för tjugo år sedan under en av de perioder då Sarmanto bodde i New York.

– Redan i början av nittiotalet samarbetade jag med **Kim Rich**. Hon är en genial amerikansk textförfattare och kompositör. Vi hade gjort ett par stora beställningsjobb tillsammans och när de var klara satte vi oss ner och funderade på framtiden.

Det var då som tanken på Johannes döparen dök upp.

– Jag kände inte någon som gjort ett verk om honom tidigare. Och vi vet väldigt lite om honom. Han levde i ödemarken, samlade människor omkring sig, skrämde makthavare, irriterade prästerskapet och avrättades till slut. Men vem var han?

Johannes döparens budskap är tidlöst, menar Sarmanto.

– Samma sak som hände i samhället på Johannes döparens tid händer ännu i dag. Historien upprepar sig. Ledare missbrukar sin makt. Människors självskhet är stor. Johannes talar i Matteusevangeliet om huggormsyngel.

– Kim Richs svar på frågan varför vi valt Johannes döparen är att alla känner till honom men att ingen känner honom. Kärnan i hans budskap är att vi ska lyssna till den sanna rösten i vildmarken, att vi ska göra bättring.

Nåd och förlåtelse

Samarbetet mellan Kim Rich, som besöker Helsingfors för att delta i uruppförandet, och Heikki Sarmanto går till så att han skickar melodier till hen-

ne och hon skickar texter till honom.

– Texten och musiken föds parallellt. Vi matar varandra. Musiken både beskriver och understryker det som händer i texten.

Verket framförs på engelska, och översätts i programbladet till finska och svenska. Sarmanto öser beröm över Kim Rich.

– Hennes texter är oerhört mångfasetterade. Det händer att jag rörs till tårar när jag läser det hon sänder mig.

Berättelsen börjar i ödemarken, med pilgrimernas kör och slutar med Johannes död.

– De som orsakat hans död bearbetar situationen och försöker framstå som oskyldiga. Kim Rich ville inte skapa en-dimensionella personer. Salome, som ber Herodes om att få Johannes döparens huvud på ett fat, är till exempel inte så ond som i **Richards Strauss** opera om henne. I oss alla finns både ont och gott. Ingen är alltigenom ond, inte heller Herodes fru. De är människor som är rädda för olika saker, liksom vi alla.

Johannes Döparens kanske viktigaste budskap, tror Sarmanto, är det om nåd och förlåtelse.

– Vad är svårare än att förlåta? Eller att be om förlåtelse? Jag vill att nåden ska prägla oratoriet. Frihet är också ett viktigt tema. Salome är kuvad, underordnad, liksom slavinnan Tabitha. De drömmer, och sjunger, om frihet.

Musiken känner inga gränser

Musiken i oratoriet är en blandning av rytmisk musik, etno, gospel, jazz och till och med blues.

– Jag vill inte fastna i jazzklichéer utan använder all slags harmonik.

Han har inspirerats av harmonier från Nordafrika och Mellanöstern.

– Vi vet ganska lite om hur rik musik det spelas i arabvärlden. När en egyptisk sopran framförde en dikt av **Eino Leino** till min musik på operan i Egypten tidigare i år, och jag satt vid flygeln, fascinerades jag oerhört av hur melodin förändrades för att hon sjöng på arabiska. Den förändrades, och det var språkets förtjänst.

Den orientaliska musiken innehåller många element av folkmusik.

– Världen är full av folkmusik. Jag är

”Samma klangvärldar ljunder i norra Lappland när en same kallar på sina renar som i Mellanöstern i moskéernas böneutrop.”

Heikki Sarmanto

Spännande lång vandring

BOK

Vid dödens portar. Avdelning Hartikainens fjärrpatruller 1942.

Författare: Patrik Berghäll
Förlag: Förlaget

I sin andra bok om flygvapnets fjärrpatruller tar **Patrik Berghäll** läsaren ut på en patrullfärd som varar i 56

dygn, under vilka patrullen tar sig till fots över 500 kilometer.

Avdelning Hartikainen var flygvapnets egen fjärrpatrullerhet under fortsättningskriget. Avsikten var att fjärrpatrullerna skulle ta sig in på fiendeområde och rapportera om fiendens flygtrafik vid flygfälten. Fem patruller sändes ut sommaren 1942.

En av huvudpersonerna är den unge ingermännen **Antti Vorho** som flydde till Finland 1931. Han befordras till översergeant och blir Mannerheimriddare nummer 99.

Boken, som bygger på verkligheten, är ett måste för den som intresserar sig för våra krig. Den lyfter upp en rätt okänd del av den finska krigshistorien.

Det är stundvis mycket spännande att läsa om Vorho som med sin patrull

vandrar tillbaka till Finland med fienden hack i häl. Patrullen fick ingen proviantpåfyllning de sista 20 dagarna och stövlarna slets sönder efter 300 kilometer. Som den vildmarksguide Berghäll är förstär man hans intresse för att ta reda på mer om den vandringen.

Boken är lite trögstartad. Till det bidrar de många namnen att hålla reda på, både personnamn och ortnamn. Det hade varit intressant att se en karta över

var patrullerna rörde sig.

Det känns också som om författaren återberättar en berättelse han i sin tur hört berättas. Det är få citat och miljöbeskrivningar.

Boken lyfter när Vorhos patrull ger sig ut på sitt uppdrag. Då fastnar läsaren i boken.

Boken innehåller också tidigare opublicerat bildmaterial av fjärrpatrullerna. En del av bilderna är riktiga pärlor.

JOHAN SANDBERG

HEIKKI SARMANTO vill inte fastna i jazzklichéer. I musiken till oratoriet om Johannes döparen har han inspirerats särskilt av orientalisk musik.

MARIA LUND och Jarmo Mäkinen innehar huvudrollerna i John the Baptist. – Jag ville inte ha klassiskt skolade röster i oratoriet, säger Heikki Sarmanto. FOTO: PRESSBILD

en vanlig finne, men ändå en kosmopolit. Folkmusiken känner inga gränser. Samma klangvärldar ljuder i norra Lappland när en same kallar på sina renar som i Mellanöstern i moskéernas böneutrop. Det är samma melankoliska längtan i dem båda. Musik handlar om att kommunicera känslor, det handlar inte om förstånd.

Ett essentiellt drag i Sarmantos musik är improvisationen.

– Jag vill att alla kvällar är olika. Jag arbetar med musiker i världsklass och ger dem frihet att improvisera inom givna ramar.

Inga operaröster

Det är inga typiska operasångare som ger liv åt Johannes döparen, Herodes, Herodes fru och de övriga rollerna.

– Vi ville inte ha klassiskt skolade röster, utan naturliga. Sångarna sjunger i mikrofon.

Sarmanto och hans team ville hitta sångare som passar i rollerna.

– Vi har hittat en helhet av starka personligheter. När de sjunger är de inga sjungande dockor, utan verkliga personligheter.

HEIKKI SARMANTO

- **Internationellt erkänd** kompositör, pianist och modern jazzmusiker.
- **Har studerat** musik vid Berklee College of Music i Boston.
- **Föddes** i Helsingfors 1939, skickades som krigsbarn till Sverige 1944. Återvände till Finland 1945.

JOHN THE BAPTIST

- **Uruppförs** den 11 november klockan 19 i Johanneskyrkan. Johannes församling firar samtidigt sitt 125-årsjubileum.
- **Spelas också** i Uleåborg och Åbo domkyrka i februari och senare i bl.a. Tammerfors, Björneborg och Lahtis.
- **Musik:** Heikki Sarmanto.
- **Text:** Kim Rich.
- **I rollerna** bl.a. Maria Lund, Jarmo Mäkinen, Henri Tikkanen och Mikko Jokinen.

När längtan hittar hem

BOK

Den som hittar sin plats tar ingen annans

Författare: Tomas Sjödin
Förlag: Libris / Fontana Media 2016

är en mycket bra bok om församlingsutveckling och om ledarskap i vilket sammanhang som helst.

Boken handlar nämligen också om hur Sjödin efter många år som föreläsare och författare återvände till sin egen hemförsamling, en pingstkyrka i Göteborg, och var med om att bygga upp helt ny verksamhet.

När pastorn, föreläsaren och författaren **Tomas Sjödin** utkommer med en ny bok är det alltid en stor händelse. Han är en mycket populär och älskad talare, men också en säker stilist och skribent, särskilt känd för de böcker som handlar om att leva med den obotliga och framskridande hjärnsjukdom som två av hans söner kämpat med och slutligen avlidit av.

De av Sjödens texter som skrivits mitt i den smärta det innebär att förlora ett barn har varit så starka, så drabbande, att jag som den giriga läsare jag är väntat mig samma intensitet i senare verk. När den inte infunnit sig (och hur kunde den ens?) har jag ibland lagt hans böcker ifrån mig med en lätt känsla av besvikelse.

I den färskta boken *Den som hittar sin plats tar ingen annans* är det en lugn och erfaren, men ändå ofta osäker man som skriver. I den här boken beger han sig på upptäcktsfärd i spåren efter aposteln Tomas, hans egen namne och den som vi känner som "tvivlaren". Han forskar i Tomas missionsgärning i Indien och den kyrka han sagts ha grundat där – mycket av det här är helt okänt för mig och kolossalt intressant.

En smula överraskande inser jag efter ett tag att Sjödens bok inte bara är en berättelse om hur han själv letat efter sitt kall och om hur andra hittat sin uppgift på överraskande sätt, den

Hans poäng är att när människor får göra det de innerst inne längtar efter att få göra, då händer alltid någonting. I hans församling kallas samtal med personer som vill engagera sig i församlingens verksamhet för "Blomstra-samtal". Jag citerar: "Det enda vi gjort som skulle kunna beskrivas som vår "framgångsfaktor" är att vi konsekvent avstått från att utgå från behov i verksamheten och i stället satt ljus på människors drömmar och bidrag. Vad är det som just denna människa vill ge? Detta oavsett vad vi just nu tror oss behöva."

Boken innehåller många helt strålande insikter om hur man kan hitta rätt då man har i uppdrag att leda andra och bygga upp fungerande strukturer. Medan jag läser Sjödin klickar jag samtidigt upp en länk på Facebook: Snälla team när längst! – den handlar om forskning som visar att delaktighet och trygghet leder till de största framgångarna i arbetslivet. Sjödin säger egentligen samma sak, både på sekulärt och religiöst språk.

Vill du hitta en plats i livet och hjälpa andra att hitta sin? I så fall är det här en bok för dig.

■ SOFIA TORVALDS

TOMAS SJÖDINS nya bok är, kanske lite överraskande, en strålande bok om ledarskap. FOTO: MARIA LINDESKÄR

PÅ TVÄREN CHRISTA MICKELSSON

Vår gemensamma uppgift är att komma ihåg

"Historielöshet är oerhört farligt. Folk minns inte ens sitt eget telefonnummer

längre." Det säger jazzlegenden Heikki Sarmanto, det fria citatet är plockat ur intervjun

här ovanför.

Hur motverkar vi historielösheten? Läs på, läs mycket, läs mera. Också sådana böcker som inte bekräftar din egen ståndpunkt. Våga ställa frågor, undvik färdiga svar.

Den här linjen var biskop emeritus Mikko Heikka inne

på när han talade på Bokmässan i Helsingfors förra veckan. Ett dominerande drag i vår kultur, menar Heikka, är tendensen att anse att det man själv råkar tycka och tänka alltid är det som är rätt ("Jos minä ajattelen näin, se on totta"). Svenska språkrådet tog

med "faktaresistens" på nyordslistan 2015 och ordet beskriver det här fenomenet, det vill säga en ovilja att lyssna på fakta, argument och andra synvinklar eftersom man är så övertygad om förträffligheten i ens eget sätt att se på saken. Lägg till bara en liten

gnutta stolthet, och loppet är kört.

Vems fel är det att det blivit så här? Det är vårt, säger Heikka. För att det finns så mycket som vi glömt. För att vi som vill värna om det han kallar "arvet från antikens civilisation" frivilligt trätt in i

biroller och låtit andra aktörer växa sig starka. Dags att genomskåda de snabba svaren, fram med lite helt vanlig hederlig bildning i stället. Naturligtvis kan en bildad människa också ha fel, men risken är lite mindre. Vår gemensamma uppgift är att komma ihåg.

Årets stora Julkonsert 2016

MEDVERKANDE SOLISTER:
THOMAS LUNDIN ★ **HELÉNE NYBERG** ★
ERIK-ANDRÉ HVIDSTEN ★ **ÅSA JINDER** ★
TOM KÄLDSTRÖM ★ **KRISTA KAIRANEVA** ★

I THOMAS ENROTHS ORKESTER MEDVERKAR:
THOMAS ENROTH ★ **CHRISTOFFER KAUSTELL** ★
PER-ERIK KROOKS ★ **TOM KÄLDSTRÖM** ★ **KRISTA KAIRANEVA**

Turné plan. Köp din biljett i tid!

Fr 18.11 Borgå Grand kl 19.00(slutsåld)	On 30.11 Helsingfors Balders sal kl 19.00
Lö 19.11 Borgå Grand kl 19.00(slutsåld)	To 1.12 Molpe Paviljongen kl 19.00
Sö. 20.11 Liljendal Uf Lokalen kl 19.00	Fr 2.12 Pörtom Kyrkan kl 19.00
Må 21.11 Kyrklätt Kyrkan kl.19.00	Lö 3.12 Kronoby Kyrkan kl.19.00
Ti 22.11 Sibbo Topeliussalen kl 19.00	Sö 4.12 Jakobstad Schaumans kl 15.00 och kl 19.00
On 23.11 Pargas PIUG kl 19.00(slutsåld)	Må 5.12 Bennäs Anderssensalen kl 19.00
To 24.11 Kimito Villa Lande kl 19.00	Ti 6.12 Öja Byacenter kl.15.00
Fr 25.11 Ekenäs Kyrkan kl 19.00	On 7.12 Nykarleby Stjärnhallen kl 19.00
Lö 26.11 Hangö Stadshuset kl.19.00	To 8.12 Vörå Norrvalla Folkhälsan 19.00
Sö 27.11 Mariehamn Alandica kl 19.00	Fr 9.12 Smedsby Kulturhuset kl 19.00
Må 28.11 Ingå Täkter Uf kl 19.00	Lö 10.12 Terjärv Skolan kl 19.00
Ti 29.11 Lojo Åsvalla kl.19.00	Sö 11.12 Närpes Huset mitt i stan kl 19.00

I år med artister från Sverige Norge och Finland. Åsa Jinder riksspelemannen som jobbar över hela Norden med sin nyckelharpa och numera också sjunger. Den norska sångaren Erik-André Hvidsten som sjungit sig in i den Finlandssvenska folksjälen. Thomas Lundin som i höst är akutell med ny höstskiva. Helene Nyberg som jobbar med sin nya cd och som under julkonserten kommer att sjunga nya och äldre julsånger. Småttande saxofonmusik av Tom Källdström från Tommys med allt under ledning av Thomas Enroth.

Köp din biljett nu i tid! 25€+ exp.avgift (Vid dörren 30€)

Förköp: Studioticket, NetTicket, Luckorna, Alandica, M-Market Inn samt lokala biljetthandlare 25,- +exp.avgift. Vid dörren 30,- Biljetter till Schaumansalen från Campus Alegro, Jakobstads Bokhandel

TOUR 2017 WITH Thomas & Thomas

JAKOBSTAD	8.3
VASA	9.3
ÅBO	11.3
EKENÄS	12.3

NYBOD 100 SCHILDT

THE ARTEMIS TOUR

ON TOUR IN FINLAND 6-12.3.2017

SCHAUMANSALEN 8.3 lipputoimisto.fi / schaumanhall.fi	RITZ 9.3 studioticket.fi / kulturskafferiet.com
RESTAURANG DAPHNE 11.3 G.S. födelsedag, bordreservering (begr. antal) 0207 417 330 / restaurantdaphne.fi	KULTURHUSET KARELIA 12.3 studioticket.fi / karelia.huset.fi

Biljetter: 20 € (10 € stud.) Mera information på: villaschildt.fi

ELEKTRONIKSERVICE

- Kretskortsreparationer på komponentnivå
- Centralradio / Ljudanläggningar
- Klocksysteem
- Förebyggande service
- Projektering / Planering
- Industriautomation

SYSTEMCONTROL

Vörågatan 15 Vasa (06) 3128310 www.syscon.fi

folkhälsan
kompetens - engagemang - omsorg

Bo hemma på Folkhälsan

Hos oss kan du bo som hemma också när hälsan sätter stopp för att bo ensam. Du får just den hjälp du behöver när du behöver den. Kontakta oss gärna, så berättar vi mer.

Blomsterfonden, Helsingfors	044 333 1628
Brummerska hemmet, Helsingfors	040 749 4194
Kristinagården, Helsingfors	050 575 88 99
Seniorhemmet, Helsingfors	050 400 2078
Silviahemmet, Helsingfors	044 722 4567
Grupphem, Vanda	050 330 5237
Villa Rosa, Raseborg	044 788 6041
Gemenskapsboende i Seniors, Raseborg	044 788 6041

Förutom enheter med vård och omsorg dygnet runt har vi lägenheter där du kan bo självständigt.

www.folkhalsan.fi/bo

RESOR

Friman
RESOR • MATKAT • TRAVEL

2-5.12	Julmarknadsresa till Lüneburg och Hamburg Årets julfirande närmar sig och med det alla stämningsfulla julmarknader. Vår traditionella julmarknadsresa går detta år till Lüneburg som är en gammal Hansa-stad sydost om Hamburg.
7-10.12	Julmarknadsresa till Riga
20-28.1	Almuñécar Almuñécar ligger i Spanien 80 km öster om Malaga på kusten Costa Tropical. Klimatet är behagligt, växtligheten tropisk och orten har en spännande historia och långa stränder.
4-6.2	Phantom of the Opera - Stockholm Med Peter Jöback i huvudrollen
21.3-4.4	Teneriffa Playa de las Americas ligger på Teneriffas sydvästra kust på öns mest solsäkra område. Njut av bra klimat, fina badmöjligheter, shopping och god mat.

frimanresor.fi
Sandövägen 23, 10900 Hangö

Tel Hangö 019 - 248 1004
Tel Ekenäs 019 - 248 1090
info@frimanresor.fi

Direkt från oss stiliga och praktiska tips till köks- och badrumsinredning!

ME
40
ÅRS
ERFARENHET

- Köksinredning • Badrumsinredning
- Garderober • Lösdörrar • Skjuddörrar
- Bänkskivor • Specialmått
- Planering

Hotellvägen 9, 68870 Edsevä
© 06-766 7321
kantrikok@multi.fi
www.kantrikok.com

Kantri
KEITTIÖT • KÖK

STALLHAGEN

Stallhagen är ett mikrobryggeri på Åland som har bryggt öl av hög kvalitet sedan 2004.

Getavägen 196 AX-22410 Godby
www.stallhagen.com

KONTAKTOR OY AB

Sähköasennuksia / Myymälä • Elinvirstallationer / Butik
(06) 317 7900

UR EVANGELIET

”Saliga de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten, de skall bli mättade.”

Läs mera i Matt. 5:1-2.

OM HELGEN

De levande och de döda

På lördag firar vi alla helgons dag. Det är en helgdag när vi kommer ihåg dem som levt sina liv före oss här på jorden – både våra egna avlidna anhöriga och människor som precis som vi ingår i de heligas gemenskap. Alla som tillhör Kristus är heliga och ingår i den heliga gemenskapen som nämns i trosbekännelsen och som består av både levande och döda.

RUNT KNUTEN

”Vi inleder med en promenad på gravgården, ta med ficklampa eller lykta.”

Barnvänlig allhelgonagudstjänst i S:t Olofs kapell i Karis sö kl. 17.

I ANSLUTNING TILL BOKKALASET 2016

Litterär HÖGMÄSSA
Söndag 13.11 kl. 10
Ekenäs kyrka
Predikan av Sofia Torvalds

Två KRIGSBARN berättar

Torsdag 10.11 kl. 19
Ekenäs församlingshem
SVEN SUNDSTRÖM & GEORGE RAMSAY
i ett samtal om minnen tillsammans med kyrkoherde ANDERS LINDSTRÖM

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING[†]

INSIDAN

Ansvärlig redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Robin Norrback 044 027 0293, robin.norrback@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRÄKTELSEN BORIS SALO

ILLUSTRATION: KARSTEIN VOLLE

Vi behöver Alla helgons dag

DET FINNS starka strömningar som kör över Alla helgons dag. Den amerikanska Halloweenfesten körs fram som ett alternativ till och med i barnträdgårdar och skolor. Karnevalsstämning i förening med spöken, skelett och monster verkar mera lockande än att väga ta itu med de livsfrågor som den här helgdagen aktualiserar. Och ändå. Vi behöver alla Alla helgons dag! Varför?

SORGEPROCESSEN BEHÖVER DEN! Otaliga är de människor som också i år kommer att samlas i kyrkor och gravkapell för att minnas kära som avlidit under året. Hundratalsentals ljus tänds ute vid begravningsplatserna. För många är dagen tung och smärtsam, fylld av minnen, en begravningsdag på nytt. Och ändå – mitt i smärtan går man framåt. Sorgen synliggörs och konkretiseras, vilket är bättre än att sorgen förtigs och kroppen lider. Alla helgons dag erbjuds oss som en livsbejakande dag när man på nytt får vidkännas de inre känslor som ändå finns. Det är något helt annat än det groteska att en familj där man under året förlorat en förälder eller ett barn ska söka fram maskeradkläder i form av dödskal-lar och skelett.

UNGDOMARNA BEHÖVER DEN! De bilder och planscher som fyller en tonårings rum är inte alla gånger så konstruktiva. Vårt samhälle är i desperat behov av goda förebilder. Den kristna kyrkan lyfter fram helgonen, människor som mitt i inre svaghet och bräcklighet har fått genomlysas av Guds kärlek och bli till välsignelse för många. Vi behöver goda föredömen som Jesus mor, Franciskus, Moder Theresa, Maximilian Colbe och Corrie ten Boom. Vi tillber inte helgonen, inte ens jungfru Maria, men vi behöver deras föredöme i tro och utgivande kärlek.

LIVET BEHÖVER DEN! Alla helgons dag gör livet heligt! Bibeln använder ett häpnadsväckande språkbruk, när den kallar varje kristen helig. Det är inte frågan om att iklä sig någon helgongloria utan att för Jesus skull räknas helig. När man ser att man trots sina svagheter för Jesus skull ändå får vara Guds barn frigörs en förunderlig kraft till att älska och tjäna. Man gör livet lättare för någon annan att leva. Livet blir vad det är, heligt.

Boris Salo är kaplan i Jakobstads svenska församling.

#bönetwitter

”Gud, välsig-na våra liv, så att man kom-mer ihåg oss med tacksamhet den dag vi är borta.”

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter. Veckans tweet är skriven av Boris Salo.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Jes. 65:17-19

ANDRA LÄSNINGEN
Upp. 7:2-3, 9-17

EVANGELIUM
Matt. 5:1-2

Alla helgons dag. Temat är ”De heligas gemenskap”.

PSALMFÖRSLAG

130, 129, 435, 582 (N).

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almquist.

I KLARSPRÅK

Parentation är högaktuellt i dessa tider. Den här helgen firar många församlingar parentationsgudstjänster där man tänder ljus för dem som lämnat oss under året som gått sedan Allhelgona i fjol.

Också utanför kyrkans väggar tänds ljus – på begravningsplatserna lyser hundratals ljus upp novembermörkret, ljus som tänts till minne av våra anhöriga som inte längre finns bland oss.

KALENDERN 4-10.11

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND Pargas församlingsdistrikt:
Lö 5.11 kl. 10: Alla helgons dags gudstjänst i kyrkan med ljusständning för de döda, Wikstedt, Lehtonen. Pargas kyrkokör medverkar. Efter gudstjänsten bjuder församlingen på sopplunch i församlingshemmet. – kl. 18: Aftonmusik på alla helgons dag, konsert i kyrkan med Pargas Vokalensemble, Hanna Lehtonen, Tomi Satomaa och Anna Satomaa.

Sö 6.11 kl. 12: Högmässa i kyrkan, Heikkilä, Lehtonen.
On 9.11 kl. 18: Veckomässa i kyrkan, Heikkilä, Lehtonen.

Nagu kapellförsamling:
Lö 5.11 kl. 18: Alla helgons dags tvåspråkiga gudstjänst i kyrkan med ljusständning för de döda, Granström, Ollila.

Sö 6.11 kl. 11: Högmässa i kyrkan, Granström, Ollila.
Korpo kapellförsamling:
Lö 5.11 kl. 18: Alla helgons dags gudstjänst i Korpo kyrka, Killström, Granlund.

Sö 6.11 kl. 15: Gudstjänst i Norrkata kyrka, Killström, Granlund.
Houtskär kapellförsamling:
Lö 5.11 kl. 11: Alla helgons dags gudstjänst i kyrkan med ljusständning för de döda, Heikkilä, Heikkilä.

Sö 6.11 kl. 10.30: Gudstjänst med nattvard på Fridhem, Heikkilä, Heikkilä.
Iniö kapellförsamling:
Lö 5.11 kl. 11: Alla helgons dags gudstjänst i kyrkan, Vuola.

ÅBO
to. 3.11: kl. 18 Bibelsamtalsgruppen, Aurelia
lö. 5.11: kl. 15.30 Musikgudstjänst med parentation, Uppståndelsekapellet. Kammarkören Tolvan (dir. Marjo Danielsson) medverkar

sö. 6.11: kl. 12 Högmässa, Aurelia. Åbolands Kammarkör (dir. Pia Kulla) medverkar
ons. 9.11: kl. 13-15 Café Orchidé, Aurelia
kl. 18: Veckomässa, Aurelia
to. 10.11: kl. 18 Bönegruppen, Aurelia

ÅLANDS PROSTERI
HAMMARLAND
Alla helgons dag, lö, 5.11: Ljuständning för de under året döda Kyrkokören medverkar. Kransnedsättning i minneslund. Ingemar Johansson, Carl-Micael Dan

25 sö e pingst, 6.11: Nattvardsgudstjänst på Ham-margården kl 13. Ingemar Johansson, Carl-Micael Dan, Susanne Vesterlund

JOMALA
Lö 5.11 kl 11 Alla helgonsdagsmäs-sa: Ljuständning och parentation. K Danielsson, E-H Hansen, M Nord-berg, A Karlsson, gudstjänstgrupp

Sö 6.11 kl 18 Sångar om himlen: S Ång, E-H Hansen, A Karlsson, stO-lofs kyrkokör

Må 7.11 kl 18.30 Planering inför missonsbasaren: 6.12 M Nordberg
On 9.11 kl 18 Andlig läsning- Bibelmeditation: S Ång
To 10.11 kl 19 Andakt på Rönn-gården
Fre 11.11 kl 18 Fredagsmäs-sa: i Tornkyrkan S Ång, E-H Hansen, A Karlsson

MARIEHAMN
04.11 Minnesgudstjänst: kl. 19.00 i Begravningskapellet, Gunnevi Styrström, Guy Karlsson, Patricia Bergroth och Lasse Fredriksson – sång.
05.11 Katolskmäs-sa: kl. 10 i S:t Märten.

Högmäs-sa: kl. 11 i S:t Görans kyrka, J-E K, G K, S:t Märtenkören.
Finskspråkig gudstjänst: kl. 14 i S:t Märten, Sirkka Liisa Enqvist, J D.
Minnesjuss: för sedan senaste allhelgona avlidna (parentation) kl. 18 i S:t Görans, M P, J D.
06.11 Högmäs-sa: kl. 11 i S:t Görans, G S, J D.
Konsert: kl. 16.30 i S:t Görans, Gabriel Fauré Requiem, damkören Magnificat.
10.11 Lunchmäs-sa: kl. 11.30 i S:t Görans, J-E K, G K.
Sopplunch: kl. 12 i församlingshemmet. Pris 7€.
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

SUND-VÄRDÖ
Fredag 04.11 kl. 18.00: Musik i höstkvällen i Vårdö kyrka. Pipsa Juslin.
Kl. 19.00: Kvällsmäs-sa med ljuständning i Vårdö kyrka. Roger Syrén, Pipsa Juslin.
Alla helgons dag: 05.11 kl. 18.00 Musik i höstkvällen i Sunds kyrka. Pipsa Juslin.
Kl. 19.00: Kvällsmäs-sa med ljuständning i Sunds kyrka. Roger Syrén, Pipsa Juslin.
Söndag 06.11 kl. 13.00: Nattvardsmäs-sa på Tallgården, Sund. Roger Syrén, Pipsa Juslin.
Kl. 15.00: Nattvardsmäs-sa på Strömngården, Vårdö. Roger Syrén, Pipsa Juslin.
<http://sund-var doforsamling.fi/>

NÄRPES PROSTERI
KORSNÄS
To 3/11 13.00: Solglinten i Församlingshemmet.
Fre 4/11 18.30: Kvinnocafé i Församlingshemmet, tema bröstcancer.
Lö 5.11: möjlighet till skjuts till begravningsplatsen före kyrkan från din hemby. Program efter Gudstjänsten i församlingshemmet, projektkören uppträder. Anmälan till både busskjuts och matservering senast 3.11 till Hanna per tel. 044-4101825.
Lö 5/11 11.00: Gudstjänst på Alla Helgons dag med ljuständning för församlingsmedlemmar som avlidit sedan senaste allhelgona. Om önskemål inkommer till tel. 044-4101800 kan ljus tändas också för andra avlidna. Medv. Guy Kronqvist, Deseré Granholm, Kyrkokören, skriftskolelever.
Sö 6/11 11.00: Högmäs-sa i Molpe

bykyrka, Guy Kronqvist, Deseré Granholm.
Må 7/11 15.00: Handkraft för ungdomar i Församlingshemmet. Ledare Ulrika Lindholm m.fl. Samlingar alla måndagar till 28/11.
Ti 8/11 13.00: Missionssyfo-rening-arna besöker Yttermalax missions-syfo-rening, träff i Malax. Buss från Harrström 11.45 via Taklax 11.55, Korsbäck 12.05 och Molpe 12.20.
Gäst: Ann-Sofie Backgren berättar om sin bok: ”Jakob Rautio – den sista fyrvaktaren på Moikepää fyr”.
Ti 8/11 18.00: Kyrkans barmtimme i Taklax bönehus.
Ti 8/11 19.00: Träffpunkt i Taklax bönehus.
On 9/11 kl.10-11.30: Promenixarna. Vi promenerar tillsammans från församlingshemmet, ca 45 minuter och dricker därefter kaffe och sam-talar i församlingshemmet.
On 9/11 13.00: Silvergruppen sam-las i det nyrenoverade biblioteket. Carola Bäckström berättar om det nyrenoverade biblioteket och boknyheter. Kaffe, allsång och and-akt med församlingens personal.

KRISTINESTAD
kristinestadssvenskaforsamling.fi
Stilla stund inför allhelgona: fr 4.11 kl 19 i Tjock begr.kapell, Saarinen, Nilsson. Kl 19 i Åsandans begr.kapell, Lassus, Martikainen
Gudstjänst med parentation: lö 5.11 kl 10 i L:fjärds kyrka, Saarinen, Mar-tikainen, kyrkokören. Kl 12 i K:stads förs.hem, Norrback, Nilsson, kyrkokören. Kl 18 i Sideby, Lassus, Nilsson, transport 0400-763325
Möte: lö 5.11 kl 18 i Korsbäck uf-lokal, Kaj Fagerholm, Per-Erik Häggman, Norrback, servering
Högmäs-sa: sö 6.11 kl 10 i L:fjärds kyrksal, Fagerholm, Lassus, Mar-tikainen. Kl 12 i K:stads förs.hem, Häggman, Lassus, Nilsson
Bibelsamtal: sö 6.11 kl 18 i L:fjärds förs.hem, Vikfors
Pensionärs-samling: on 9.11 kl 12:30 i L:fjärds förs.hem, G Lassus, Hell-man, Martikainen
Pärbandet: fr 11.11 kl 19 samling för kvinnor i K:stads förs.hem. Tema: ”våra nära och kära” relationer, Carola Salo-Back. Servering. Kvä-len avslutas med nattvardsmäs-sa. Anmäl senast 8.11 till Lassus 050-3364216 eller kansliet 06-2211073

NÄRPES
www.narpesforsamling.fi
Närpes
To 3.11 kl 13: Dagssamling i Böle bystuga.

LOVSÅNGS-AFTON
to 10.11 kl.19
i Mattuekyrkans församlingssal till förmån för Kyrkans utlandshjälp.
Allsång, Bönvandring, Glöggserving
VÄLKOMMEN!

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

26 årig, rökfri, juriststudent söker lägenhet i Helsingfors för lugn och ro.
Tel: 0401702499
Andreas.jorle@gmail.com

UTHYRES

1 r k br 37 m² på Rödbergsg., Hfors. Hyra 780 + 20 e vv/pers. 2 m h.garanti. Ledig till 31.05.17. tel 0407201805

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 må-tö 9-12.

Trivsamt radhuslägenhet 4rkb 104m² i Vasa Dragnäsback 0405571949

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

LOCUS

www.locus.fi

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fyllt!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff (A)
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

VÅR ERFARENHET - ER TRYGGHET

Med omsorg och omtanke om Er
Begravningsbyrå

Marjamäki

Även gravstenar m.m.

Herrholmsgatan 14, Jakobstad. Tfn 06 723 1730 dygnet runt

Finlands Begravningsbyråers Förbund
auktoriserad begravningsbyrå

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ

ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS
www.arnasborg.fi

Tel 612 9890
Jour 0400 977 000

Hedra minnet
Begravnings-tjänster med tiotals år av erfarenhet.
Blomsterarrangemang, unika kistor, urnor.

Nu även i BORGÅ.
Vi rekommenderar tidsbeställning.

Blomster- och Begravnings-tjänst
P. Borg & Co 30 år

Fredsgatan 25, Borgå, tel. 010 322 0080
Stora Byvägen 27, Sibbo, tel. 09 239 2882
www.borg.fi • info@borg.fi • info.porvoo@borg.fi

Nutser vi tillsammans!

Ett urval av våra resor framöver...

Teater och musikaler
*Fantomen på Operan, Stockholm 5-8.1 & 3-5.3.2017
*Mamma Mia the Party, Stockholm 24-26.2, 16-19.3 & 31.3-2.4.2017

Kommande resor ut i Europa
*Fotboll i England 3-6.3.2017
-Liverpool vs Arsenal
*Almuñécar 3 veckor 4-24.3.2017
*Mickes matresa 31.3-7.4.2017

NHL – Toronto Maple Leafs -med Leo Komarov 20-25.2.2017

Vår nya broschyr, för våren-sommaren 2017, utkommer snart!

Allt detta och mycket, mycket mer...
Ta kontakt med oss för mer information eller om du vill boka!

Ingves & Svanbäck

Närpes 020 7434 530
Korsholm 020 7434 520
Jakobstad 020 7815 360
www.ingsva.fi

JOUR
DYGNET RUNT
050 34 71555

Vi hjälper i sorgen.

HELSINGFORS
BERGHÅLL 010 76 66500
FORUM 010 76 66620
MALM 010 76 66630
ÖSTRA CENTRUM 010 76 66590
TÖLÖ 010 76 66530
ESBO
ALBERGA 010 76 66610
ESBOVIKEN 010 76 66640
HAGALUND 010 76 66570

VANDA
DICKURSBY 010 76 66560
MYRBACKA 010 76 66600
HYVINGE 010 76 66580
KERVO 010 76 66550

Samtalspris 0,0835 €/samtal + 0,1209 €/min

HOK-ELANTOS
BEGRAVNINGS-TJÄNST

hok-elannonhautauspalvelu.fi hok-elannonlakipalvelu.fi

Finlands Lucia RÖSTA & DELTA

RÖSTA VIA WEBBEN
www.lucia.fi eller skanna QR-koden →

RÖSTA PER SMS
Skriv meddelandet enligt följande:
Nyckelord Ditt namn
10e lucia x Kalle Karlsson
Din donation, 5, 10 eller 20 € Kandidatens nummer ... och skicka det till numret 17240.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL
JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____
Mitt namn _____
Min adress _____
Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)
Jag sänder mitt bidrag via
 Aktia FI12 4055 1120 0450 79
 Nordea FI64 1562 3000 1093 32
 Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73
Sänd röstsedeln per post till:
Folkhälsan/Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors. Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus, på Hufvudstadsbladets kontor i Helsingfors och i Luckorna.

Luciainsamlingen 2016 stöder utsatta barnfamiljer

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 23.11.2016 före kl. 24.00.
De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2017. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet POL-2015-13662 har beviljats av Polisstyrelsen.

folkhälsan

Hyllnings- och kondoleans-
ADRESSER

Stöd Folkhälsans verksamhet genom att använda våra hyllnings- och kondoleansadresser. Folkhälsanföreningarna säljer adresserna lokalt via butiker, banker och begravningsbyråer.

Du kan också beställa adresserna via Folkhälsans Förbund, tfn (09) 315 5613 eller adresser@folkhalsan.fi. Priset är 14 euro.

www.folkhalsan.fi

Från Jesu tid till i dag - Studieresa till Israel 28.3-5.4.2017

Borgå stifts studieresa till Israel 2017 lyfter fram landet ur ett historiskt perspektiv och i nutid.

Två heldagar i Galiléen där vi besöker Nasaret och simmar i Döda Havet. Fem dagar i Jerusalem inkluderande besök i Betlehem. Mera information: <http://www.borgastift.fi/binary/file/-/id/14/fd/677>

Resurspersoner: Stiftsdekan Magnus Riska, Stiftssekreterare Tomas Ray, Israelguiden Stefan Kogéus, Direktorn för Svenska Teologiska Institutet Maria Leppäkari, m.fl. Teknisk arrangör King Tours. Pris: 1590€

I priset 1590 € ingår flyg Helsingfors-Tel Aviv- Helsingfors. Logi i dubbelrum med halvpension samt all transfer, inträdet enl. program.
Enkelrumstillägg 410 Euro.

Anmälningar till christine.tallberg@evl.fi senast 30.11.2016. Stiftssekreterare Tomas Ray, tomas.ray@evl.fi 040-1425222 svarar på frågor om resan.

INKAST KATARINA GÄDDNÄS

Brustenhettens lovsång

"THERE IS a crack in everything. That's how the light gets in." Det finns en spricka i allting, det är så ljuset kan släppas in, diktar Leonard Cohen.

Hel och ren ska man vara, men jag känner mig sällan bekväm eller trygg i sammanhang där allt och alla är blankpolerat vackra, prydligt rosettknutna, välartikulerade och räträdiga. Jag orkar inte. Jag orkar inte hålla upp fasaden alla dagar. Därför trivs jag i gudstjänster och sammanhang där det finns tilltufsade hår, såriga läppar, trötta ögon. Där ingen tittar snett på dig om du sitter och snorgräter bakom en pelare, där det är okej att komma med påsar under ögonen och skrynkliga kläder. Det är inte lätt att vara människa. Gud vet. De friska behöver ingen läkare, de perfekta behöver ingen förlåtelse, de hela behöver ingen helare. Fast jag vet att det finns en spricka i allting, rakt igenom vår värld och verklighet går en stor reva av mörker och trasighet, ett ångestgap av ondska och destruktivitet, också genom min egen själ och det är i just den sprickan som Guds kärlek kan välla in.

EN VACKER BILD av detta är "kintsugi", den japanska keramiktekniken att göra konst av brustenhett. När ett keramiskt föremål går sönder, fogas det samman igen med guld eller silver. Själva sprickan i vardagsföremålet blir dess skönhet och adelsmärke. Det trasiga och lagningen av det är en självklar del av ett föremåls historia. Lagningen försöker inte dölja skadan, utan lyfter fram den.

OM KYRKAN ALLS, ens lite grann, ska kunna vara ett försök till avspjeling av Guds rike måste vi på allvar våga sjunga Brustenhettens lovsång högre. Måste vi våga sjunga den in i mörkret så de andligt döda står opp och de förtvivalade, de utestängda får hopp. Vi måste sjunga den så de tilltufsade och bortglömda hör, på sjukhus, behandlingshem och flyktingförläggningar likväl som i finsalonger och på kontor. Vi ska nynna den i småbarnens öron, vi måste hojta den så de prestationspiskade ungdomarna hör den genom allt annat brus, vi ska sjunga den tillsammans för att påminna varandra när vi glömmar. Vi är en gemenskap av benådade syndare, inget mer, men sannerligen inte heller något mindre än det. Det finns en spricka i allting, men det är där ljuset kan tränga in. Gud hjälpe oss.

Katarina Gäddnäs är författare och teologistuderande.

"Rakt igenom vår värld och verklighet går en stor reva av mörker och trasighet, ett ångestgap av ondska och destruktivitet, också genom min egen själ och det är i just den sprickan som Guds kärlek kan välla in."

SKAPELSEN ÄKTENSKAPET

Om att älska kyrkan

I en intervju i KP 42 menar biskop Guy Erwin från ELCA att de som vill förändra kyrkan inte älskar den lika mycket som de som vill att den ska vara oförändrad. Jag är benägen att hålla med honom.

Kyrkan kallas ju Kristi kropp och den som älskar Kristi kyrka älskar också Kristus. Om vad det innebär att älska Kristus undervisar Jesus själv bland annat i slutet av Johannesevangeliet 14. kapitel. Han säger: "Om någon älskar mig håller han fast vid mitt ord." Jesu ord om äktenskap och sexualitet hittar vi till exempel i Matteusevangeliet 19 kapitel: "Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna och sade: Därför skall en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru och de två skall vara ett kött. Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman skall människan inte skilja åt." Här citerar och bekräftar Jesus skapelseberättelsen där Gud definierar äk-

"Här citerar och bekräftar Jesus skapelseberättelsen där Gud definierar äktenskapet och människans sexualitet."

tenskapet och människans sexualitet.

Den logiska slutsatsen av detta resonemang blir att viljan att bevara äktenskapet som ett livslångt förbund mellan en man och en kvinna är ett uttryck för kärlek till Kristi kyrka medan motsatsen då inte är det. Av intervjun får jag också intrycket att detta tyvärr återspeglas även i biskop Erwins eget liv. Han säger att han tidigt kände ett prästkall men ville inte hörsamma det om han inte fick göra det på sina egna villkor.

HÅKAN LINDROOS

MÄRKESÅR ÖPPNING

Var blev Luther?

Den frågan ställde jag mig efter gudstjänsten från Borgå domkyrka 16.10.2016.

Här några kommentarer: Meditationsmusiken mellan textläsningarna kunde gärna ha varit till exempel Luthers, "Aus tiefer Not ruf ich zu Dir" (Psalm 347). Av den finns arrangemang för blandad kör. "Go, tell it on the mountain" är en fin negro spiritual, men det hade nog "suttit bättre" att avslutningsvis unisont sjunga Luthers psalm "Vår Gud är oss en väldig borg".

Dialogpredikan var ett kapitel för sig. Men biskopen kunde ha predikat över söndagens episteltext ur Romarbrevet. Det var ju Luthers upptäckt av evangeliet om rättfärdiggörelse genom tron, som med hjälp av Gutenbergs uppfinning "gjorde det möjligt för en mus från Wittenberg att ryta som ett lejon över hela Europa" (Luthers egna ord).

Gudstjänsten som märkesårets uvertyr var eku-

"Dialogpredikan var ett kapitel för sig. Men biskopen kunde ha predikat över söndagens episteltext ur Romarbrevet."

menisk. Säkert bra. Men frågan om Luthers ekumeniska betydelse har Lutherforskare delade åsikter om. I sin bok "Luther och lutherbilden" skriver professor Ragnar Holte: "Det är Melanchton som är reformationstidens store ekumen, medan Luther vid upprepade tillfällen stängde dörrarna för ekumeniska samtal både åt höger och åt vänster" (Holte, sid. 49).

LARS LUNDSTRÖM
Helsingfors

EUTANASI VÄRDERINGAR

Stor risk för missbruk

Stefan Wallin (SFP) gick den 21 oktober ut med budskapet att vi borde börja diskutera införande av eutanasi i Finland. I ett spörsmål undertecknat av 24 riksdagsledamöter vill han dessutom låta förstå att det finns ett brett samhälleligt stöd för eutanasi. Samtidigt som Wallin vill öppna upp för diskussion verkar han vara ointresserad av att lyfta fram motiven som kan tänkas ligga bakom ett ställningstagande för eller emot. Detta blir för mig mycket märkligt. Vad vill Wallin egentligen diskutera?

Den som råkade se OBS debatt på Yle 5 för några veckor sedan fick en nägorunda klar bild av vad eutanasi handlar om. I programmet framgår klart läkarförbundets negativa inställning till eutanasi. Där framgick även att det sist och slutligen handlar om en väldigt liten del av befolkningen (cirka tio per år) som ens kunde tänkas ha ett eventuellt behov av eutanasi. Varför då denna iver att driva detta ärende formulerat av Wallin själv som "en fråga om människans rätt att bestämma över sitt eget liv"? Det finns andra frågor som berör en betydligt större del av befolkningen där vår

självbestämmanderätt är begränsad. Där kunde och borde våra riksdagsmän se över lagstiftningen.

Spörsmålet kan ju ses som ännu ett i raden av alla försök att framstå som liberal och "i tiden", men jag ser mycket allvarligt på detta. Vad händer i vårt samhälle när resurserna till bland annat åldringsvården skärs ned, pressen på anhöriga att ta hand om sina närstående åldringar ökar och ensamhet och depression blir allt vanligare? Trycket, upplevt eller verkligt, på den sjuke eller åldringen att "avsluta sitt lidande" och att sluta ligga sina närmaste och samhället till last riskerar att bli stort.

Om samma premisser gäller i Holland som i Finland skulle de som eventuellt kunde ha behov av eutanasi i Holland, med en befolkning på cirka 17 miljoner, vara cirka 30-40 personer per år. Under år 2015 var antalet eutanasi i Holland uppe i över 5 000! Jag har alltid varit av den åsikten att värdeliberalismen innebär ett slutande plan. Wallins spörsmål tycker jag understryker detta.

DAVID PETTERSSON
Esse

Grattis på farsdag!

Tommy Hellsten
När allting faller på plats

28⁹⁰
Inb.

Gustav Björkstrand
Livet är ett lagspel
John Vikström som kyrklig ledare och samhällspåverkare

35⁵⁰
Inb.

Tomas Sjodin
Den som hittar sin plats tar ingen annans

28⁹⁰
Inb.

Amanda Audas-Kass
Till alla goda människor och vanliga dödliga

22⁹⁰
Hft.

Fontana Media www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30
info@fontanamedia.fi • Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

CITAT DAGEN

"Det är ingen tvekan om vem av Luther och påven som kommer att få mest ljus på sig de kommande veckorna."

Stefan Gustavsson tycker att lutheraner saknar självrespekt.

BOK OM KÄRLEK

Respektfull
diskussion

Kyrkomötesdelegaten Kirsi Hiilamo recenserar biskop Björn Vikströms bok *Monta rakkautta* i tidningen Kotimaa.

"Vikström visar att man kan reparera kyrkans sprickor med hjälp av en

diskussion som respekterar läran och livet, och med hjälp av beslut. Den tid man satsat på att läsa den här boken betalar sig tillbaka med ränboka", skriver hon och rekommenderar boken som bakgrundsläsning inför en respektfull diskussion om parförhållanden.

Delta i luciavalet och luciainsamlingen!

1 Maryelle Steffansson
Borgå

2 Cajsa Sundqvist
Korsholm

3 Cecilia Forsström
Sibbo

4 Rebecca Svenblad
Mariehamn

5 Lotta Minkinen
Lahtis

6 Ingrid Holm
Kimitoön

7 Annica Tallqvist
Esbo

8 Karin Oksanen
Kimitoön

9 Sarah Woodward
Närpes

10 Ella Ukkonen
Esbo

RÖSTA VIA WEBBEN

www.lucia.fi eller skanna QR-koden →

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 23.11.2016 före kl. 24.00.

RÖSTA PER SMS Skriv meddelandet enligt följande:

Nyckelord: **10e lucia x Kalle Karlsson**

Din donation, 5, 10 eller 20 €

Kandidatens nummer

... och skicka det till numret 17240.

De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2017. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet POL-2015-13662 har beviljats av Polisstyrelsen.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL

JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____

Mitt namn _____

Min adress _____

Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)

Jag sänder mitt bidrag via

Aktia FI12 4055 1120 0450 79 Nordea FI64 1562 3000 1093 32

Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73

Sänd röstsedeln per post till: Folkhälsan/ Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors. Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus, på Hufvudstadsbladets kontor i Helsingfors och i Luckorna.